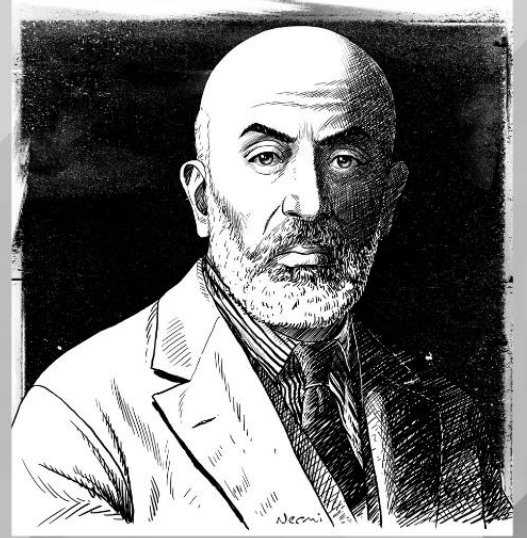

âkif ve istiklâl

HAZİRAN
2022

EĞİTİM FAKÜLTESİ

Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalı Topluma Hizmet Uygulamaları Proje Çalışması

Nisa Özbek-Zeliha Altundağ-Simge Şahin-Kardelen Altun-Çağla Dinler-Sedat Mutlu-Jennet Muhammetseyidova-İrem Gülseven-Mekan Ovezdurdyev-F. Ferda Göksügür-Hilal Uyurca-Ahmet Bütün-Semih Zengin-Maya Atabayeva-Y. Emir Topal-Bagül Taylakova-Mukaddes Taşpınar ve Siddik Akbayır

İÇİNDEKİLER

3 Simge ŞAHİN-İstiklal Marşı
Serüveni ve Mehmed Âkif

5 Kardelen ALTUN-İstiklal
Marşı'nın Yorumu I

7 Çağla DİNLER-İstiklal
Marşı'nın Yorumu II

9 Sedat MUTLU-İstiklal
Marşı'nın Bestelenmesi

10 Jennet MUHAMMETSEYİDOVA-
Mehmed Âkif ve Milli Mücadele

11 İrem GÜLSEVEN-Mehmed
Âkif ve Sebilüreşâd Dergisi

14 Mekan OVEZDURDYEV-
Mehmed Âkif ve Ankara Yılları

15 Feride Ferda GÖKSÜGÜR-
Mehmed Âkif ve Mustafa Kemal

18 Hilal UYURCA-Mehmed
Âkif ve Mısır Yılları

20 Ahmet BÜTÜN-Mehmed
Âkif ve Mısır Apartmanı

21 Semih ZENGİN-Mehmed
Âkif'in Yurda Dönüşü

24 Maya ATABAYEVA-Mehmed
Âkif'in Son Günleri

27 Yusuf Emir TOPAL-Mehmed
Âkif ve Tefvik Fikret

29 Bağül TAYLAKOVA-Mehmed
Âkif ve Necip Fazıl

32 Mukaddes TAŞPINAR-Âkif Filmi

34 Sıddık AKBAYIR-Mehmed Âkif ve
Neyzen Tefvik

İletişim ve Tasarım Sayfa Düzeni:

Nisa ÖZBEK & Zeliha ALTUNDAĞ

Danışman:

Sıddık AKBAYIR

İstiklal Marşı Serüveni ve Mehmed Âkif

TÂCEDDİN DERGÂHI

Mehmet Âkif, yanında oğlu Emin ve arkadaşı Ali Şükrü Bey ile Ankara'ya varmıştı. Fakat o tarihte Ankara'da otel yoktu. Yalnızca birkaç han... Ve ne yazıkki hepsi doluydu. O sırada Tevfik Hoca Mehmet Âkif'le tanışmaya geldi:

"Ankara'ya hoş geldiniz efendim. Ben Tâceddin Camii İmamı Tevfik... Kalacak bir yeriniz var mı?"

Mehmet Âkif ve Ali Şükrü Bey önce birbirlerine, daha sonra yanlarındaki subaya baktılar. Subay:

"Öğretmen okulu yatakhanesinde yeriniz hazır efendim."

Bunu duyan Tevfik Hoca hemen atıldı:

"Benim evim büyükçedir. Bizde kalırsanız çok memnun oluruz. Yanınızdaki çocukla okul yatakhanesinde pek rahat edemezsiniz efendim. Hem evladınızın yaşlarında benim de bir oğlum var. Arkadaş olurlar." Mehmet Âkif yanındaki oğlunu da düşünerek bu samimi teklifi kabul etti. Bunun üzerine Tevfik Hoca hemen bir araba tuttu ve Hamamönü Gazeller Sokağı'na doğru yola çıktılar. Tabii o sırada Tevfik Hoca'nın eşi, on beş ve on üç yaşlarındaki iki kızı bir de on yaşındaki oğlu heyecanla konuklarını bekliyordu. Beklenen konuklar geldi ve hep beraber keyiflice bir akşam yemeği yediler.

Aradan üç gün geçti ve Mehmet Âkif, Tevfik Hoca'yı yanına çağırdı:

"Bak Tevfik Hoca, Allah senden razı olsun. Beni çok iyi ağırladınız ancak ben artık burada kalamam. Misafirlik uzun sürmemeli. Hem bak senin yetişkin kızların var. Evin de harem selamlık değil..."

Bunun üzerine Tevfik Hoca pek üstelemedi:

"Nasıl isterseniz efendim. Gidecek başka bir yeriniz var mı?"

"Yok." "Peki ne yapacaksınız? Öğretmen okulunun yatakhanesinde oğlunuzla rahat edemezsiniz."

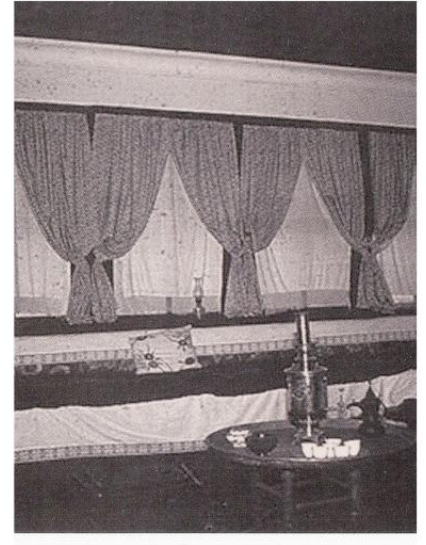
"Düşüneceğiz. Allah büyük... Bize de bir tenha sunar."

O sırada Tevfik Hoca'nın aklına bir fikir geldi:

"Bizim caminin müstemilatı var. İmam evi. Yakında ve kendi evimde oturduğum için ben kullanmıyorum. Boş duruyor. Size orasını hazırlasak uygun bulur musunuz?"

Bu fikir Mehmet Âkif'in kafasına yatmamıştı fakat Tevfik Hoca yineledi:

"Bizim orasını yarından tezi yok öyle bir hazırlayacağız ki eminim beğeneneceksiniz. Tâceddin Dergâhı'nın karşısında iki göz, güzel bir ev..."

Siz İstanbul'u bırakıp Ankara'ya koşmuşsunuz Paşa'nın yanında yer almak için. Ben ve ailem size bu kadarcık bir hizmette bulunmuşuz çok mu?

Hemen ertesi gün Tevfik Hoca; eşi, çocukları ve caminin müezziniyle birlikte evi düzenlemeye koyuldu. Önce sağlam bir karyola ve yün yatağı getirdiler. Üstüne de bembeyaz bir çarşaf... Çalışma masası, sandalye ve gaz lambası dernek hazırlıklar tamamlandı. Mehmet Âkif gördüğü eve adeta şaşkınlıkla bakıyordu:

"Burası saray gibi olmuş. Hepinizin ellerine sağlık..."

Büyük bir emekle hazırlanan bu dergâh, bağımsızlığımızın simgelerinden biri olan İstiklâl Marşı'nın çıkış noktasıdır. Mehmet Âkif, diğer önemli çalışmalarını da yürüttüğü bu dergâhta on üç ay kalmıştır.

İstiklal Marşı Yazılıyor

Ülke zor durumda, düşman dört bir yandan taarruza geçmiş vaziyetteydi. Kahraman Türk milleti ise varını yoğunu ortaya koyup genci yaşlısı demeden topyekün mücadeleye destek veriyordu. İnancımız tamdı fakat bu inancı daha da körüklemek adına bir marş ihtiyacı duyulduğu fikri ortaya atıldı. Bunun üzerine Milli Marş yazılması için bir heyet görevlendirildi ve yarışma açıldı. Bu yarışmaya yedi yüz yirmi dört şiir katıldı fakat hiçbirisi meclis tarafından kabul görmedi.

Mustafa Kemal:

"Mehmet Âkif Bey'in niçin şiiri yok?" diye sordu. Hamdullah Suphi Tanrıöver ve Hasan Basri Çantay, Mehmet Âkif'le konuştuklarını fakat Âkif'in kendilerine "Milletvekili olduğum için yarışmaya katılmam ve para ödülü olduğu için de katiyen yazmam." dediğini iletiler. Bunun üzerine Mustafa Kemal "O zaman Âkif'i ikna edin." dedi.

Hamdullah Suphi ve Hasan Basri, Mehmet Âkif'in yanına giderek:

"Yarışma kaldırıldı hatta para ödülü de vermeyecekler! Üstelik boş bulunup Paşa'ya sizin adınıza bir söz verdik."

Mehmet Âkif bunu duyunca çok şaşırıldı ve:

"Söz mü verdiniz? O zaman yazacağız." dedi ve onları uğurladı.

Mehmet Âkif, şiirini 7 gün içinde yazdı ve 7 Şubat 1921 tarihinde teslim etti. Evet 7 gün... Aslında şiir serüvenine, Mehmet Âkif'in 10 Nisan 1920'de İstanbul'dan yola çıkmasıyla başlamıştı. O'nun zihninde milli mücadeleyi konu alan bir şiir yazmak hep vardı. İşte 7 gün içerisinde var olan şiirini düzenledi.

İstiklâl Marşı meclise taşındı. Birçok eleştiri almıştı. En yoğun eleştiriler; marşın "Korkma" diyerek başlaması ve dilinin karmaşık olması gibi meselelerdi. Fakat tüm bu eleştirilere rağmen İstiklâl Marşı 12 Mart 1921'de kabul edilmişti. Mustafa Kemal, marş kürsüde okunurken en önden dinlemiş ve şunları söylemiştir:

"Bu marş, bizim inkilâbımızın ruhunu anlatır... İstiklâl Marşı'nda davamızı anlatması bakımından büyük manası olan mısralar vardır. En beğendiğim yeri şu mısralardır: 'Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyet, hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.' Benim bu millettten asla unutmamasını istediğim mısralar işte bunlardır... Bu demektir ki efendiler Türk'ün hürriyetine dokunulamaz!" İstiklâl Marşı'nın kabulü gazete ve dergilerde haber olarak yer almış ve çokça devlet adamı Mehmet Âkif'i Tâceddin Dergâhı'na giderek tebrik etmiştir. Yarışmanın kazananı olarak para ödülü verilecekti. Fakat Mehmet Âkif:

"Parayı almam. Para söz konusu olmadığı için bu şiiri yazdım." diye diretti. Görevliler ise:

"Bir kere bütçeden bu para çıktı. Bu parayı size teslim etmek zorundayız."

Bunun üzerine Mehmet Âkif parayı almak zorunda kaldı. Ödülü "Darü'l Mesai" isimli şehitlerin ve gazilerin geride kalan ailelerine yardım eden bir derneğe bağışladı ve dernekten şunu istedi:

"Hâkimiyet-i Milliye gazetesinde parayı size verdiğime dair bir yazı çıksın, insanların parayı aldı ve gitti demesini istemiyorum."

İSTİKLAL MARŞI'NA DAİR BİR ANI

Mehmet Âkif'in Tâceddin Dergâhı'nda kaldığı bu on üç ay boyunca kahvaltısını ve akşam yemeğini, Tevfik Hoca'nın kızları Raife ve Naime yanlarına kardeşi Ali Zühtü'yü de alarak getiriyordu. Yine bir akşam Raife elinde tepsiyle dergâha geldi. Mehmet Âkif o sırada dizinin üzerinde bir şeyler yazıyordu ve Raife'nin geldiğini fark etmedi. Raife o sırada tepsiyi koyup usulca kalkarken Mehmet Âkif seslendi:

"Dur kızım gitme! Kardeşine söyle o da gelsin."

Raife kardeşini de çağırdı ve:

"Buyurun efendim." dedi. Mehmet Âkif:

"Oturun bakayım şuraya. Sana yeni yazdığım bir şiirimi okuyacağım. Bakalım beğenecek misin? Günlerdir sabahlara dek bu şiirle uğraşıyorum."

Raife gözlerindeki heyecan parıltılarıyla Mehmet Âkif'e odaklandı.

"Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak."
Ali Zühtü pek bir şey anlamasa da şiiri sonuna kadar dinledi. Yalnız Raife'de durumlar farklıydı. Çünkü Raife büyülenmişti. Mehmet Âkif Raife'ye:

"Nasıl olmuş?" diye sordu. Raife şiirin bazı bölümlerini pek anlamasa da:

"Çok güzel olmuş efendim. Elinize sağlık." dedi.

Raife kardeşini de alıp eve döndü. Akşam babası gelince boynuna atlayıp:

"Âkif Amca, bana son şiirini okudu. Çok uzun bir şiirdi. Aklımda kalmadı ama çok güzeldi."

Tevfik Hoca'nın kızı, yazar Orhan Karaveli'nin annesi Raife, İstiklâl Marşı'nın sözlerini dünyada dinleyen ilk kişi olduğunu sonradan öğrenecek ve bir ömür bu gururla yaşayacaktı.

İSTİKLAL MARŞI'NIN YORUMU

İstiklal marşımız 12 Mart 1921 yılında TBMM(Türkiye Büyük Millet Meclis)' de kabul edilmiştir. İstiklal Marşı, Kurtuluş Savaşı'nın amacını ve Türk milletinin karakterini anlatır. İstiklal Marşı'nın 571 hece 1453 harften oluştuğu 571'in Peygamber efendimizin doğumunu ve 1453'de İstanbul'un fethini simgelediği iddiası doğru değildir. İstiklal Marşı 606 hece 1455 harften oluşmaktadır. İstiklâl Marşı'nın ölçüsü aruz ölçüsüdür. Aruzun en çok kullanılan (Fâ i lâ tün / fe i lâ tün / fe i lâ tün / fe i lün) kalıbıyla yazılmıştır.

İSTİKLAL MARŞI'NIN İNCELENMESİ VE KAYNAKLARI

1. dördlük

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.

O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;

O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Mehmet Akif, şiirlerini kaleme alırken Kuran'ı Kerim'den esinlenmiştir.

Rehberi Kurandır. Akif, aynı zamanda bir iman şairi, bir Kuran şairidir.

Kuran'da okuduğu "Sakin Allah'ın rahmetinden ümidi kesmeyin" ayeti

İstiklal Marşı'nı yazmasında en büyük nedendir. İstiklal Marşı'mızın

ilk dizesi, "korkma!" nidasiyla başlar. İstiklal Marşı'nı yazarken;

Peygamberimizin Mekke'den Medine'ye göç ettikleri sırada

müşriklerden gizlendikleri Sevr Mağarası'nda yanında olan Hz.

Ebubekir'e "korkma ya Ebubekir, Allah bizimlidir" dediğinden

etkilenir ve İstiklal Marşı'nı da "korkma" diye yazmaya başlar..

Korkma sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak.

Yani korkma Allah bizimlidir o yüzden bu millet mağlup olmayacak.

Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.

Burada da milli mücadele için savaşılan şehedalara diyor ki: Dön bir

bak eğer Anadolu topraklarında bir evin ışığı yanıyorsa bir tek ocak

tütüyorsa sakın ola umudunu kesme.

"Âkif marşın ilk iki mısrasında Türk askeri ve milletine "Korkma, yurdumda (bacası) tüten son ocak sönmedikçe (Türk Ordusunun) bu şafaklarda dalgalanan al bayrağı inmez. Bir başka ifadeyle, yurdumda bacası tüten son ocak sönmedikçe Mehmetçiğin yurdumun şafaklarında dalgalanan kızıl bayrağı inmez, düşmana boyun eğmez." Demek istemiştir." (Zavotçu, 2017: 2418)

3.mısradaki ise kullanılan yıldız sözcüğü dikkat çekmektedir. O benim milletimin yıldızıdır parlayacak.

Buradaki "O" bayrak yerine kullanılmış bir işaret zamiridir. Bayraktaki yıldız ifade edildiği gibi onun göğe doğru dalgalanmasıyla gökteki yıldız benzediği söylenebilir. Ayrıca her insanın da bir yıldız olduğu ve kayınca da öldüğünü düşünürsek bayrak insanın hayatını anlatan yıldızdır diyebiliriz. Yıldızın kelime anlamını gökteki yıldız dışında düşünürsek "bahat, şans, talih" diye ifade edilir. Yani bayrağın milletin talihi olarak değerlendirilmesi söz konusudur.

O benimdir o benim milletimindir ancak

Üçüncü ve dördüncü dizelerdeki "o benim", "o benimdir", "o benim milletimindir" kelime öbekleri, bayrağı sahiplenmedeki kararlılığı, tekrar yoluyla vurgulanıp anlatılmıştır.

2. dördlük

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül... Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl;
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!

Bu mısradaki ise ülkenin o zamanki durumundan dolayı öfkeli olan bayrağın çehresini çatmaması dile getiriliyor. Bayraktaki hilal motifini çehresini çatan, kızgınlık gösteren bir insan gibi düşünülmüştür. Yani bayrak kişiselleştirilerek kaşlarını çatan sevgiliye benzetilmiştir. Sevgilinin kaşlarının "hilal"e benzetilmesi ise bayrağın sevgili yerine konulduğunun göstergesidir. Anlaşılabileceği üzere bu dizelerde bayrak sevgisinden bahsedildiği söylenebilir.

Kahraman ırkıma bir gül... Ne bu şiddet, bu celâl?

Şair, bayrağa, kurban olmak istediğini söyleyerek yalvarıyor ve şiddetlenmeyi, kırgınlığı bırakarak gülümsemesini istiyor.

Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl;

Bu mısradaki ise bayrağın, milletine çehresini çatarak, şiddet ve kızgınlık göstererek bakmaya devam ederse, milletinin onun için döktüğü kanlarını helal etmeyeceğini ifade ediyor.

Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

"Hak" kelimesinin anlamlarından biri Allah'tır. O takdirde bağımsızlık, Allah'a kulluk eden bir milletin hakkıdır. "Hak" kelimesinin başka bir anlamı ise adalettir.

3. dörtlük

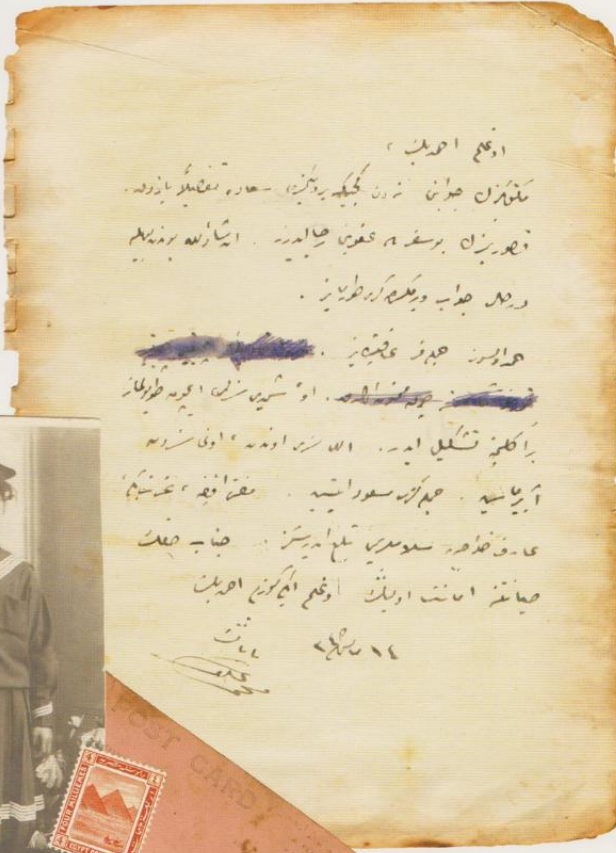
'Ben ezelden beridir hür yaşadım hür yaşarım
Hangi ılgın bana zincir vuracakmış? şaşarım!
Kkre miş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.'

Cümlenin başında geçen 'ezel' kelimesinin Türkçe karşılığı 'başlangıı olmayan' manasına gelmektedir. İlk iki kıtada da göründüğü gibi çok eski zamanlardan beri bağımsızlığına düşkün bir millet görmekteyiz. Mehmet Akif dörtlükte Türkler için bağımsızlığın ne kadar önemli olduğunu üstüne basa basa anlatmıştır. Bu kıtada bahsedilen bağımsızlık sevgisi "Temel ilke, Türk ulusunun onurlu ve șereflili bir ulus olarak yaşamasıdır. Bu, ancak bağımsız olmakla sağlanabilir." Mustafa Kemal'in bu sözlerini aslında bir dörtlükte anlatmaya çalışmasıdır.

4. dörtlük

"Garbın ağakını sarmışsa elik zırhlı duvar.
Benim imn dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma, nasıl böyle bir imnı boğar.
'Medeniyet!' dediğin tek dişi kalmış canavar"

İlk mısrasında düşmanın elik zırhlarla, zırhlı silahlarla da saldırıyor olsa İslamiyete olan bağlılığını, inancını dile getirmektedir. Mehmet Akif bu duruşun karşısında hiçbir gücün dayanamayacağını, düşmanın ne kadar kuvvetli silahlarla, teizatlarla saldırırsa saldırısın "L tahzen inna"l-lhe ma"n: zlme, Allah Bizimle(dir!)" (Tevbe, 9/40) ayetinde denildiği gibi tevekkül edilmesi gerektiğini ve tevekkül edenin üzülmesine, korkmasına gerek yoktur çünkü Allah bizim yanımızdadır bize yardımcıdır.

Mehmet Akif Ersoy'un kızı Saadet Hamam, okulu kaydetiyle.

5. dörtlük

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın.
Siper et gövdeni, dursun bu haysızca akın.
Doğacaktır sana va'd ettiği günler Hakk'ın.
Kim bilir belki yarın...belki yarından da yakın.

Mehmet Akif ilk mısradaki "Arkadaş" seslenmesiyle Türk askerinden ve milletinden vatanını düşmanlara karşı korumasının isteğinde bulunmuştur. Vatanını korumak için Türk milletinin ve askerinin yapması gerekenenin hayasız (utanma duygusu olmayan, utanmaz.) düşmana karşı dimdik durması gerektiğini ikinci mısradaki belirtmiştir. nc mısrasında ise bu isteğinin yerine getirildiği takdirde Hakk (Allah) tarafından Türk milletine ve askerine vaat edilen aydınlı ve güneşli günler çok yakın bir zaman diliminde onlara verileceği dile getirilmiştir.

İnsan elindeki kıymetini bilmeli, değer vermeli ve ona sahip çıkıp koruyup kollamalı. Hele de kıymet verdiğimiz şey vatansa. Onu canımız pahasına korumalıyız. Onu her şeyden sakınıp gözümüz gibi korumamız gerekir. İşte beşinci kıtada Türk askeri ve milletine "Arkadaş!" hitabıyla seslenip vatanının kıymetini bilmesi gerektiğini ve onu canı pahasına koruması gerektiği isteğinde bulunan Mehmet Akif altıncı kıtada da bu isteğine sebep olan gerekçeleri sıralamaktadır.

6. dörtlük

Mehmet Akif Ersoy İstiklal Marşı'mızın 6. kıtasında Türk milletine seslenmeye devam etmektedir. Bu kıtada vatan ve şehitlik kavramları ön plana çıkmaktadır.

'Bastığın yerleri "toprak" diyerek geçme, tanı:

Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.

'Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:

Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatani.' Türk milletine her gün ayak bastığı Şu toprakları tanıması gerektiğini istemektedir. Her gün üstünde yürüdüğü toprağın sadece bir kara parçası olmadığını anlatmak istemektedir. Bastığı toprakların aslında ne kadar değerli ve kutsal olduğunu ayrıca bu değerin de bilinmesinin gerektiğini anlatmaya çalışmaktadır. Bu topraklar için, bu vatan için Edirne'den Kars'a kadar her toprak parçasında canlarını ortaya koyarak kanlarıyla bir tarih yazmış milletin soyundan geldiğini unutmaması gerektiğini ve Çanakkale'de, Sarıkamış'ta, Gaziantep'te, Urfa'da ve daha nice hudutlarda can veren atalarını tanıması gerektiğini dile getirmiştir. Bunun bilincinde olması gerektiğini ve önüne bütün dünyayı serse dahi vatanından vazgeçmemesi gerektiğinin de son mısradaki altını çizmiştir. O halde bu vatanın bir karış toprağını bile sahipsiz bırakmamak ve her karışını canımız pahasına korumak şehitlerimize borcumuzdur.

7. dörtlük

'Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?

Őhedâ, fıŐkırarak, toprağı sıksan Őhedâ!

"Canı, cananı bütün varımı alsın da Huda,

Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cda."

Bu mısralarda öncelikle vatanımız cennete benzetilmiştir. Nasıl cennet için bu dünyada bir Őeyleri feda ediyorsak bu dünyadaki cennetimiz yani vatanımız için de bir Şeyler feda etmemiz gerekmektedir. İkinci mısradaki ise Şehit kelimesinin çoğul hali kullanılmıştır. Őhedâ kelimesinin manasının 'Őehitler' olduğunu öğreniyoruz. Bu güzel vatan o kadar sevildi ki kimler can vermek istemez ki Şimdi toprağı sıksan Őhedâ (Őehitler) ortaya çıkacaktır. Vatanımızın her karış toprağında Şehit kanı olduğunu bu mısralarında da tekrar dile getirmiştir.

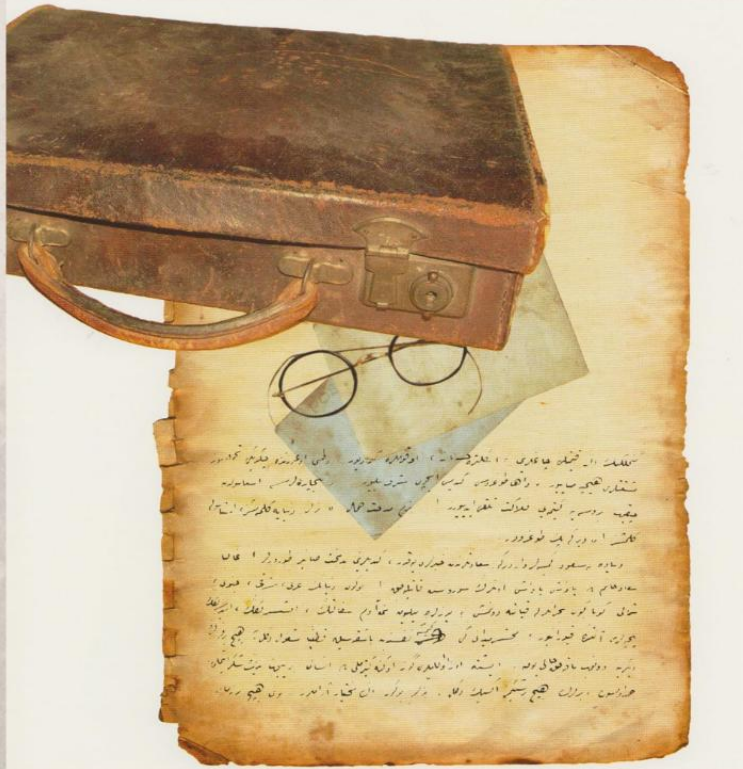
Son iki mısradaki ise: canını, sevdiklerini ve Şu fani dünyadaki her Őeyinin almasını kabul eden Mehmet Akif Allah'tan tek bir isteğinin olduğunu ve bu isteğinin gönülden sevdiği vatanından uzak kalma mecburiyetinde (cda) kalmamasıdır. Bu mısralarda da vatanını ne kadar sevdiğini ve vatanının önüne ne canını ne de sevdiklerini koymadığını dile getirmiştir.

'Ruhumun senden, ilahi, Őudur ancak emeli:

Değmesin mabedimin göğsüne namahrem eli.

Bu ezanlar-ki Şahadetleri dinin temeli-

Ebedi yurdumun üstünde benim inlemeli.'

8. dörtlük

Mehmet Akif Allah'a (c.c.) seslenir. Ey Allah'ım mabedime (muhtemelen bahsettiğı camilerimize) düŐmanın, elinin değmemesidir. Akif Allah'tan yurdumuzun üstünde, dinimizin temeli olan, namazın habercisi ezanımızın susturulmamasını istemektedir. Rabb'ine yönelen Akif, ona yalvarır. Allah'a özgürlüklerini (bağımsızlık) kaybederlerse camilerinin yıkılacağını, ezan seslerinin artık duyulmayacağını ve artık ibadet edemeyeceklerinin korkusunu dile getirmiştir.

9. dörtlük

'O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım.
Her cerihamdan, ilâhi, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerred gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.'

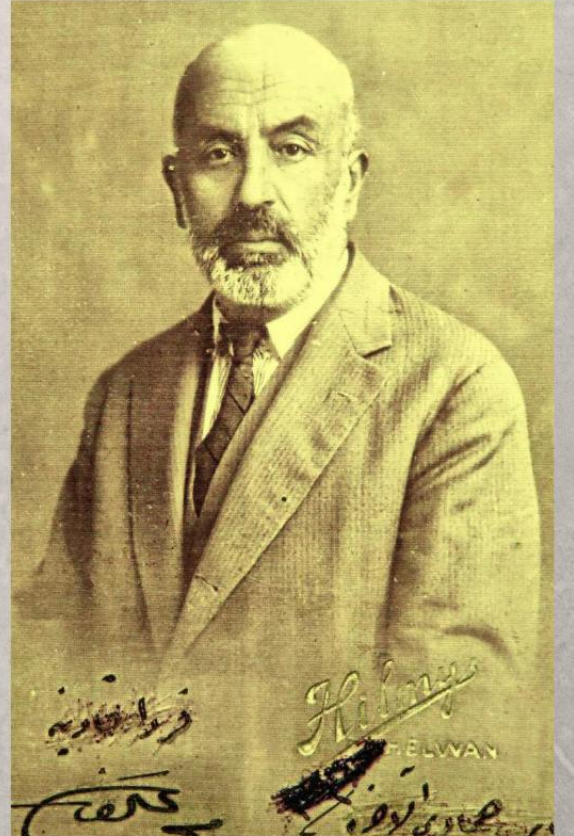
Bir nceki kıtada isteğinin gerçekleşmesi takdirde (mabedimin göğsüne namahrem elinin değmemesi) eğer ölmüş olursam ve bir mezar taşım varsa o taşın binlerce kez secde edeceğini ve binlerce kez teşekkür edeceğini dile getirmiştir. Bu secde edilme sırasında yaralı olan her yerimden kanlar fışkırır. Ve o anda naaşım bir ruh gibi yükselir ve belki başım arşa değer.

10. dörtlük

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilal!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helal.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlal:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklal!

Kıtada belirtildiği gibi şair burada bayrağımıza seslenmektedir. Türk milletinin inancı ve cesareti sayesinde bugünlere gelindiğini söylemektedir. Al bayrağımız her zaman gökyüzünde dalgalanacaktır. Dalgalanmalıdır ki bu uğurda dökülen kanların anlamı olmalıdır. Bunun için dökülen kanların hepsinin al bayrağımıza yani bağımsızlığımıza feda olsun demektedir Mehmet Akif. Bu toprakların bağımsızlık ve istiklal hakkıdır. Her zaman da hakkımız olacaktır.

İSTİKLAL MARŞI'NIN BESTELENMESİ

Mustafa Kemal'in İsteği

Millî Marş yazılması için bir heyet toplanıp yarışma düzenledi. Yarışmaya yedi yüz yirmi dört şiir geldi, bunlardan altı tanesi beğenildi ancak mecliste okunan bu altı şiirden hiçbiri, millî marş için uygun bulunmadı.

Mustafa Kemal, "Mehmet Âkif Bey'in niçin şiiri yok?" dedi. Hamdullah Suphi Tanrıöver ve Hasan Basri Çantay; Mehmed Âkif ile bu konuyu görüştiklerini ve Âkif'in kendilerine "Milletvekili olduğum için yarışmaya katılmam ve para ödülü olduğu için de katiyen yazmam." dediğini ilettiler. Mustafa Kemal de onlara "O zaman Âkif'i ikna edin." emrini verdi. Hasan Basri ve Hamdullah Suphi, zaman geçirmeden Mehmed Âkif'e ulaşıp Mustafa Kemal'in isteğini ilettiler. Âkif'in kesin kararını değiştirmek için de "Yarışma kaldırıldı hatta para ödülü de vermeyecekler! Üstelik boş bulunup Paşa'ya sizin adınıza bir söz verdik." dediler. Âkif, onlara "Söz mü verdiniz?" diye üç kez sordu. "Yarışma ve para ödülü kalktı öyle mi?" Bu söz, bir soru cümlesinden öte bir kabullenme ifadesi gibi çıktı ağızından. Arkadaşlarını, "O zaman yazacağız." diyerek uğurladı.

Şiiri, 7 Şubat 2021 akşamı imzası olarak arkadaşları Hasan Basri ve Hamdullah Suphi'ye bir zarf içerisinde teslim etti. Mehmed Âkif, marş yedi gün içinde de yazdı. Daha doğrusu, şiirin yazıya dökülmesi yedi gün sürdü. Şiir, kendisini 10 Nisan 1920'de İstanbul'dan yola çıktığı gün başlamıştı. Yedi gün sadece bir işçilik süresiydi. Zihninde böyle bir şiir için hazırlık zaten vardı. Millî mücadelenin şiirini mutlaka yazacaktı. İstiklâl Marşı mecliste kabul edildikten sonra bütçeden Mehmed Âkif'i çağırıldılar, Âkif'e "Bu parayı alacaksınız." dediler. Âkif, "Parayı almam. Para söz konusu olmadığı için bu şiiri yazdım." diye diretti. Görevlilerin "Bir kere bütçeden bu para çıktı. Bu parayı size teslim etmek zorundayız." gerekeçesi üzerine Âkif parayı alarak "Dar'ül Mesai" isimli şehitlerin ve gazilerin geride kalan ailelerine yardım eden bir derneğe bağışladı ve dernekten şunu istedi: "Hâkimiyet-i Milliye gazetesinde parayı size verdiğime dair bir yazı çıksın, insanların parayı alması ve gitti demesini istemiyorum." O yazı çıkınca çok mutlu oldu.

Mehmed Âkif Bey tarafından kaleme alınan İstiklâl Marşı ilk olarak 17 Şubat 1921 tarihinde Sebillerişreşad'ın yayınlanmıştır.

Eleştiriler

Yedi yüz yirmi dört şiir reddedilmişse bunun bir anlamı da en az yedi yüz şairi kendinize ve seçtiğiniz marşa düşman ettiğinizdir. Bu gerçekten yola çıkarak Merzifon İdadisi Hat Muallimi İskender Hâki'den Milletvekili Muhiddin Baha Bey'e, Mehmed Muhsin'den Hüseyin Suat'a, Kemâlettin Kâmi Kamu'dan Rifat İlgaz'a dek yedi yüz yirmi dört şiir, İstiklâl Marşı'nın kabulünün yüzüncü yılında Mehmed Âkif'e armağan bir kitapta toplansa, İstiklâl Marşı'nın önemi ve değeri daha iyi anlaşılabilir.

Bir Arnavutun Türklerin millî marşını yazamayacağından, şiirde Türklüğün yeteri kadar işlenmediğinden, "korkma" diye başlayan bir şiirin kabul edilemeyeceğinden, bir marş için fazla uzun olduğundan, herkesin anlayacağı basitlikte kelimelerle yazılmadığından dem vuran pek çok itiraz, yıllarca dile getirildi.

Şiirin bestesi de bütün bu tartışmaları çoğaltıp durdu. Ahmed Yekta Bey'in, Ali Rif'at Çağatay Bey'in, hattâ Hafız Sadeddin Kaynak'ın besteleri varsa da hepsinde bir kusur bulundu. Bugünkü Osman Zeki Üngör bestesinin etrafındaki tartışmalar da bitmek bilmedi.

Sultan Vahîdeddin'in saraydaki Muzika-i Hümâyûn'un öğretmeni olarak orkestrayı, bandoyu ve fasıl heyetini yöneten Zeki Bey, İzmir'in geri alınışı haberini duyduğunda, piyanosunun başına oturdu ve marş bestelemeye başladı. Zaferin ayrıntılarıyla beste iki günde bitti. Zeki Bey, Ankara'dan çağırılması üzerine, sultandan habersiz, Muzika-i Hümâyûn'un bütün kadrosunu Anadolu'ya geçirdi. İzmir'in geri alınışı şerefine Ankara Palas'ta düzenlenen zafer balosunda bestesini millî marşımız olarak Mustafa Kemal'e dinletti. Bu tarihten sonra, marşın sözleri kadar müziği de tartışılmaya başladı. Bestenin hatırlanmasının ve doğru okunmasının zorluğu, prozodi uyumsuzlukları ve en çok da ağır temposu eleştirildi. Zeki Üngör ise İzmir'e doğru koşan atlıların dörtlü seslerini dikkate aldığını söyleyerek eserini savundu. Marşın şimdiki ağırlıkta çalınışının iki sebebi vardı: Marşın kaydedildiği taşlak ve çavuşluktan gelme bando şefleri.

Marş plağa kaydedileceği zaman marşın çok hızlı olduğu anlaşılır. Marş plağın ancak bir yüzünü doldurabilir. Çare olarak da marş daha ağır bir tempoda çalıp gramofonda daha hızlı bir ayarda dinlenmesini söylemek düşünüldü. Marşın orijinalliğini bu şekilde korunabilecekti. Sonuç tasarlandığı gibi olmadı. Başta devlet radyosu olmak üzere plak her yerde ağır tempoda çaldı. İkinci sebep de bestecisi, şefi çavuş eskisi olan bandoların da kulak dolgunluğu ile bu tempoya ayak uydurmalarıydı.

MEHMED ÂKİF VE MİLLİ MÜCADELE

Milli Mücadele'ye Destek

1920 yılı başından itibaren, Sebilürreşad dergisinin idarehanesi, milli mücadeleye katılmak için Anadolu'ya geçmiş olanlarla İstanbul'daki yakınları arasındaki haberleşmenin ve gizli haberleşmelerin merkezi olmuştur. Gazeteler ve mektuplar dergi vasıtesi ile Anadolu'ya gidiyor ve İstanbul'a geliyordu. Milli Mücadele'yi destekleyen, yabancı dilden eserler tercüme ettirilerek başlıyor ve Sebilürreşad paketlerinin içinde ve başka yollarla Anadolu'ya gönderiliyordu.

Balıkesir Hitabesi

1919 yılında Anadolu'daki Milli Mücadele'nin ilk faaliyetleri görülmüş, bilhassa 15 Mayıs'ta, İzmir'in Yunanlılar tarafından işgali üzerine, Anadolu'nun muhtelif yerlerinde cephele açılmaya başlamıştı. Düşman işgali altındaki İstanbul'da bulunan Mehmet Akif, 1920 yılı başında Eşref Edib'le birlikte Balıkesir'e gitti. Burada, Zağnos Paşa Camii'nde 23 Ocak günü Cuma namazından sonra va'az kürsüsüne çıkarak halka hitap etti, durumu açıkladıktan sonra çok tesirli sözlerle halkı savaşa devam etmeye teşvik etti.

Takip ve Baskı Altında

Akif Bey, Balıkesir'e gidip bu konuşmasını yaptığı sırada Darülhikme'de çalışmakta, halkı direnmeye çağıran haftalık dergisini çıkarmakta ve bunları, düşman işgali altındaki İstanbul'da yapmakta idi. Üstelik çok heyecanlı ve düşman aleyhtarı olan o konuşmasının metnini dergisinde de yayınlamıştı... Mehmet Akif, İstanbul'daki faaliyetleri, temasları ve neşriyatı ile Milli Mücadele'ye büyük destek sağlamakta idi. Fakat buradaki baskı, Akif Bey'in, Balıkesir konuşmasından sonra daha da artmış ve dergideki yazıların, bazen tamamı "İşgal Kuvvetleri Sansür Heyeti" tarafından çıkarılır olmuştu. Bu yazıların yerleri dergide boş olarak çıkmaktaydı. Bu sebeple, Milli Mücadele'ye daha çok faydalı olabilmek için artık Anadolu'ya geçmek, cihadın ortasında bulunmak istiyordu.

Ankara'dan Gelen Davet

Sivas Kongresi'nde (7 Eylül 1919) birleşen Müdafaa-i Hukuk cemiyetlerinin, Mustafa Kemal Paşa başkanlığında çalışan "Temsil Hey'eti", tanınmış bazı vatanseverler gibi Mehmed Akif'i de Ankara'ya çağırma kararı almış ve Trabzon mebusu Ali Şükrü Bey vasıtasıyla bu daveti kendisine ulaştırmıştı. Bu davet üzerine, İstanbul'da hizmet imkanı kalmadığını da görmüş olan Akif Bey, itibarlı ve yüksek maaşlı işini ve ailesini bırakarak, 10 Nisan 1920 tarihinde Milli Mücadele'ye katılmak üzere, oğlu Emin'i de yanına alarak, gizlice yola çıkmıştır.

Ankara'ya Hareket

Anadolu Hereket'-i Milliyesi genişleyerek Ankara'da toplanmaya başlayınca Üstat: "- Artık burada duracak zaman değildir, gidip çalışmak lazım. Bizim tarafımızdan halkı tenvire ihtiyaç varmış. Çağırıyorlar. Mutlaka gitmeliyiz. Ben yarın Ankara'ya hareket ediyorum. Hiç kimsenin haberi olmasın. Sen de idarehanesinin işlerini derle topla, Sebilürreşad klışesini al, arkamdan gel. Meşihattakilerle de temas et, Herekat-ı Milliye aleyhinde bir halt etmesinler," dedi. Elini öptük, vedalaştık. Üstad'ın Anadolu'ya geçtiği anlaşılınca bize karşı tazyikat arttı.

Ankara'ya Varış: 24 Nisan 1920

Mehmet Akif ile Ali Şükrü Bey Ankara'ya Meclis'in açıldığı günün ertesi Cumartesi günü öğle sıralarında vardılar. Babasıyla birlikte bulunan Emin, Ankara'ya geldikleri günü şöyle anlatıyor: "Eskişehir'den Ankara'ya tren ile gittik...Atatürk Ankara'da idi. Millet Meclisi yeni teşekkül etmişti. Gazi ile babamın ilk görüşmelerini bugünkü gibi hatırlarım. Tren öğleye doğru Ankara'ya vasıl oldu. Ali Şükrü Bey, peder ve ben yaylı bir arabadan Millet Meclisi'nin önünde indik. Babam bana, sen buralarda otur diyerek, Meclis'in bahçesini gösteriyordu. İşte o sırada Gazi başındaki siyah kalpağı ile gözüküyordu. Yanında Erzurum mebusu Gözübüyükzade Ziya Hoca ve daha tanımadığım iki üç kişi var idi. Evvvela Ali Şükrü Bey'in elini sıkarak hoş geldiniz diyen Atatürk oldu, bilahare şaire iltifat etti: " Sizi bekliyordum efendim, tam zamanında geldiniz, şimdi görüşmek kabil olmayacak, ben size gelirim" dedi. " Onlar uzaklaşıp iken biz de Ankara'da, acıkan karnımızı doyuracak bir lokanta aradık."

Ankara Yolculuğu Nasıl Yapıldı?

Mehmet Akif'in Ankara yolculuğunu, oğlu Emin'in anlattıklarına dayanarak şu şekilde tesbit etmekteyiz: 10 Nisan 1920 günü sabahı, namazdan sonra ailesiyle vedalaşan Akif, oniki yaşındaki oğlu Emin'i yanına alarak Çengelköyü'nde oturduğu evden hareket etti. Yürüyerek Üsküdar'da Karacaahmed Mezarlığı'na geldiler. Burada, Ali Şükrü Bey (Trabzon'un şehit mebusu, 1884- 1923) bir fayton ile beklemekteydi. Faytonla Kısıklı üzerinden Alemdağı'na gittiler. Burada Milli Mücadelecilerin toplandığı bir çiftlikte atlara bindiler ve bir süvarinin öncülüğünde yola devam ettiler. Geceyi bir köyde geçirip, ertesi gün İzmit ile Adapazarı arasında, Kuva-yı Milliye'ye cephane götüren bir kafleye katıldılar. Geyve yakınlarında Kuşçubaşı Eşref ve Yenibahçeli Şükrü Beylere rastladılar. Daha ileride bu ikisi ile birlikte topluluktan ayrılarak, beş kişilik bir kabile halinde, demiryolundan dekolle ile Ankara'ya gittiler.

Savaşın İçinde

Akif, Ankara'ya gelir gelmez Hacı Bayram Camii'nden başlayarak, halka hitap etmiş, ikna olunması gereken kimselerle konuşmalar yapmış. Milli Mücadele'ye yardım edebilecek şehirleri dolaşarak, "Kuva-yı Milliye'nin bir "İttihadçı" hareket olmadığını, bu vatani da kaybedersek gidecek yerimizin kalmadığını, bu savaşın bir "cihad" ve katılmanın her müslümanın üzerine "farz" olduğunu, o günlerde en inanılır bir İslam büyüğü sıfatıyla halka anlatmış. Şüpheleri giderip, isyanları yatıştırıp, gönülleri tutuşturmuş ve bir hizmette bulunarak, vazifesini tam olarak yerine getirmiştir.

Ankara'da Heyecan

Yunan orduları Ankara'ya doğru yürüyor, muhacir kabileleri Kayseri ve Kastamonu taraflarına akın ediyordu. Hükümet, hazineyi ve pek mühim olan evrakı Kayseri'ye naklediyordu. Ric'at eden ordunun Kızılırmak arkasında toplanıp orada bir müdafaa hattı tesisi, hükümet ve Meclis'in Kayseri'ye nakli düşünüldü duruyordu. Mehmet Akif 1921 Ocak ayında Burdur milletvekili seçilmiş ve Ankara'ya dönmüştür. Ankara'da Tacettin Şeyhi'nin kendisine tahsis ettiği Tacettin dergahinde oturmuştur. Akif bilhassa bu zaman içinde Anadolu'nun çiğnenmesinden duyulan hüznüleri, düşmana karşı yönelen büyük azimleri, kurtuluşa doğrudan umutları ve büyük zafer sevinçlerini en güzel okuyan ve gelecek yüzyıllara duyuran vatan şiirimiz oldu. Mehmet Akif, 1. Dünya Harbi ve Kurtuluş çağı Türklüğünü hüznü, umut ve sevinçleriyle temsil ve terennüm eden emalsiz şairimizdir.

MEHMED AKİF VE SEBİLÜRREŞAD DERGİSİ

14 Ağustos 1324'te (27 Ağustos 1908) Sırât-ı Müstakim adıyla yayın hayatına başlamıştır. Kurucuları Ebül'ulâ Zeynelâbidin (Ebül'ulâ Mardin) ve H. Eşref Edip'tir (Fergan). 11 Temmuz 1324 olan tesis tarihi 43. sayıdan itibaren II. Meşrutiyet'in ilân tarihi olan 10 Temmuz 1324 (23 Temmuz 1908) şeklinde değiştirilmiştir. Başlık klışesinin altındaki, "Din, felsefe, edebiyat, hukuk ve ulûmdan bâhis haftalık gazetedir" ibaresine 50. sayıdan itibaren, "Siyasiyattan ve bilhassa gerek siyasî ve gerek içtimai ve medenî ahval ve şûn-i İslâmiyye'den bahseder" ifadesi eklenmiştir.

Başlangıçta sorumlu müdürü görünen Ebül'ulâ Zeynelâbidin önce milletvekili, ardından müderris olunca I. cildin sonlarından itibaren dergiden ayrılmış, derginin teknik yükü ve sorumluluğu tamamen Eşref Edip'in üzerinde kalmıştır. Ispartalı Hakkı'nın "Âkif ve Safahat" başlıklı yazısındaki (nr. 140 [28 Nisan 1327 / 11 Mayıs 1911], s. 152-156) bir bölümün yanlış anlaşılmasıyla örfî idare tarafından süresiz kapatılma kararı verilmiş, ancak kısa sürede durum anlaşıldığından aksama olmadan yayımını sürdürmüştür (nr. 142 [12 Mayıs 1327 / 25 Mayıs 1911], s. 191-192).

Sırât-ı Müstakim'in yazı kadrosunda Mehmed Âkif (Ersoy), Ebül'ulâ (Mardinîzâde), İsmâil Hakkı (Bereketzâde), İsmâil Hakkı (Manastırlı), İsmail Hakkı (İzmirli), Ahmed Naim (Babanzâde), Halim Sabit (Şibay), Mûsâ Kâzım, Mithat Cemal (Kuntay), Mehmed Tâhir (Bursalı), Ahmet Ağayef (Ağaoğlu), Akçuraoğlu Yusuf, Ispartalı Hakkı, Ömer Ferit (Kam), Abdürreşid İbrahim, Tâhirülmevlevî (Olgun), Halil Hâlid (Çerkeşyehizâde), Mehmet Şemsettin (Günaltay), Edhem Nejat, Gıyaseddin Hüsnü (Nuralizâde), Şeyhularap, Mehmed Fahreddin, Ahmed Hilmi (Hocazâde), Ömer Fevzi (Bursa mebusu), Ömer Lutfi (Ankara İstinaf reisi), Şerefettin (Yalıtıkaya), Ahmet Hamdi (Aksekili), Osman Fahri, İbrahim Alâeddin (Gövsa), Kazanlı Ayaz (Muhammed Ayaz İshaki İdilî), Kâmil (Tepedelenlioğlu) gibi isimler bulunmaktadır. Mehmed Âkif, "Safahât-ı Hayattan" başlığıyla ilk Safahat'ta yer alacak olan şiirleri ve "Musâhabe-i Edebiyye"leri yanında M. Ferid Vecdi ve Muhammed Abduh'tan yaptığı çevirilerle Sırât-ı Müstakim'in en devamlı yazarı olmuştur.

Dergi, yedi cilt tutan ilk 182 sayıdan sonra 24 Şubat 1327'de (8 Mart 1912) çıkan 183. sayıdan itibaren formatını büyük oranda koruyarak Sebîlürreşad adıyla yayımını sürdürmüştür. İsim değişikliğiyle ilgili 182. sayıda yer alan nota, "Aynı mesleği daha etrafı bir surette takip etmek üzere Sebîlürreşad unvanı altında intişar edecektir" açıklaması yapılmıştır. Değişiklik, Kur'an'daki "İttebiünî ehdi-küm sebîlürreşad" (el-Mû'min 40/38) âyetinden ilhamla ve Said Halim Paşa'nın teklifiyle gerçekleşir. Ancak bu adın imtiyazını kendilerinden önce Tâhirülmevlevî almış olduğundan Mehmed Âkif'in ricasıyla ondan devralınır.

Sebîlürreşad âyetiyle beraber "vallâhü yehdî men yeşâu ilâ sırâtın müstakim" âyetine (en-Nûr 24/46) ve "Dinî, ilmî, edebî, siyasî haftalık mecmûa-i İslâmiyye'dir" ifadesine başlık klışesinde yer verilir.

183. sayıda yayımlanan yeniden çıkış yazısında derginin İslâm âleminin uyanması ve yükselmesi için çalışmayı en mukaddes görev kabul ettiği belirtilmiştir. Bu amaçla İslâm ülkelerinin toplumsal hayatını yakından tanımak, onların birbirleriyle tanışmalarına vesile olmak istenmiştir. Okuyucu sayısını arttırılması için neşredilen beyannâme büyük ilgiye mazhar olmuş, bir ay içinde birçok abone yapılmıştır. Bunun üzerine derginin yazı kadrosuna ve içeriğine yönelik çalışmalar başlatılmış, "bunu haber alan büyük bir müslüman" derginin üzerine kol kanat germiştir. Kendilerine yazı için başvuran yazarlardan yardım sözü alınmıştır. Üç buçuk yıl süren Sırât-ı Müstakim döneminde dergi istikamet ve ciddiyetiyle bütün İslâm âlemine yayılmış, uyarıcı sesi Rusya, Çin, Hindistan ve Japonya'ya kadar ulaşmıştır. Çıkış yazısında ayrıca İslâm maarifinin terakkisine, İslâm kardeşliğinin teyidinde hizmet edecek bir cemiyet kurmak üzere program hazırlanıp Dahiliye Nezâretine başvurulduğu, Heybeliada'da Heybeliada Sebîlürreşad Mekteb-i İbtidâisi adıyla bir okulun kurulduğu (nr. 263, 264, 268) ve kayıtlara başlandığı bildirilmiş, yönetmelik ve müfredat programı yayımlanmıştır. İlim ve fenle siyasiyat olmak üzere iki temel kısımdan oluştuğu belirtilen derginin bu ana başlıkları altındaki konuları arasında tefsir-i şerif, hadis-i şerif, içtimâiyat, felsefe, fıkıh ve fetva, edebiyat, tarih, tâlim ve terbiye, hutbe ve mevâiz, makâlât, harekât-ı ilmiyye ve fikriyye, mekâtip, matbuat, şûn bulunacaktır. Ayrıca tenkit ve takrizle İslâm ticaretgâhları, âsar ve erbâb-ı sanâyi bölümleri yer alacaktır.

Sırât-ı Müstakim'in yazar kadrosu Sebîlürreşad döneminde de büyük oranda dergide yer almıştır. Bunlara düzenli olarak yazmaya başlayan Ömer Rıza (Doğrul), Said Halim Paşa, S. M. Tefvik, Bergamalı Ahmed Cevdet, Elmalılı Hamdi (Yazır), Eşref Edip, Hasan Hikmet, Ali Ekrem (Bolayır) gibi isimler katılmıştır. Mehmed Âkif "Âsım" ve "Berlin Hâtıraları"nı yayımlamış, edebiyat yazıları ve çevirilerine devam etmiş, Kur'an-ı Kerim'den yaptığı meâl ve tefsir çalışmalarına yer vermiştir.

Derginin fikir babası Mehmed Âkif'in adı 309. sayıdan itibaren (20 Ağustos 1330 / 2 Eylül 1914) önce "sermuharri", ardından "başmuharri" ifadeleriyle Sebîlürreşad'ın logosunda yer almıştır. Sırât-ı Müstakim ve Sebîlürreşad'da Mehmed Âkif'in dışında Bereketzâde İsmâil Hakkı tefsir; Babanzâde Ahmed Naim hadis; Ömer Ferit Kam felsefe; Mehmed Fahreddin, İzmirli İsmâil Hakkı, Aksekili Ahmet Hamdi fıkıh; Tâhirülmevlevî, Mithat Cemal, Edhem Nejat edebiyat; M. Şemsettin eğitim; Manastırlı İsmâil Hakkı hutbe ve vaaz; Bursalı Mehmed Tâhir hal tercümesi; Yusuf Akçura, Halil Hâlid ve Ahmet Ağaoğlu siyaset alanındaki yazılarıyla öne çıkan isimler olmuştur. İslâm Mecmuası ve Türk Yurdu'nun yayımlanmaya başlamasıyla Halim Sabit, Yusuf Akçura, Ahmet Ağaoğlu gibi yazarlar derginin yazı kadrosundan ayrılarak bu dergilerde yazmaya başlamışlardır. Derginin önemli özelliklerinden biri de İslâm coğrafyasının değişik bölgelerinde bulundurduğu yazarlar vasıtasıyla oralarla ilgili sağlıklı haber ve yorum yazılarının yer vermesi olmuştur. Mısır, Hindistan, Balkanlar, Kuzey Afrika, Rusya, Japonya, Çin, İngiltere derginin ilgi alanı içindedir ve dergi buralarda da okunmaktadır. Özellikle Mehmed Âkif'in yazılarına gösterilen âlâka derginin Rusya'ya girişinde dönem dönem bazı zorluklar yaşanmasına yol açmıştır.

Sebilürreşâd'ın 300 ve 301. sayıları (29 Mayıs - 5 Haziran 1330 / 11-18 Haziran 1914) kapatma cezası dolayısıyla Sebilünnecât adıyla çıkar. Bazı sayılarında sansüre uğrayan yazıları olur. İttihad ve Terakkî yönetiminin siyasetine ters düştüğü için 360. sayıdan sonra örfî idare tarafından kapatılır (13 Teşrinievvel 1332 / 26 Ekim 1916). 361. sayısı Sultan Vahdeddin'in cülûs günü olan 4 Temmuz 1918'de çıkabilir. Mütareke döneminde sansür dolayısıyla bazı sayfalarının boş çıktığı görülür. Savaş şartları derginin yayın periyodunda aksamalara yol açmış, haftalık normal periyodunun dışına çıkarak 308-354. sayılar arasında (31 Temmuz 1331 - 30 Haziran 1332 / 13 Ağustos 1915 - 13 Temmuz 1916) on beş günde bir yayımlanmıştır. İki sayısını birleştirdiği, bir ay, iki ay veya altı ay çıkamadığı zamanlar da olmuştur.

Baştan itibaren İstanbul'da yayımını sürdüren dergi, Mehmed Âkif'in Millî Mücadele'yi desteklemek üzere Anadolu'ya geçmesiyle 464-466. sayılar (25 Teşrinisâni [Kasım] 1336/1920 - 13 Kânunuevvel [Aralık] 1336/1920) Kastamonu'da, 467-527. sayılar (3 Şubat 1921 - 22 Nisan 1923) Ankara'da yayımlanmıştır. Bunlardan sadece 490. sayı (24 Eylül 1921) Kayseri'de çıkmış ve bu sayının tamamı Trabzon mebusu Ali Şükrü Bey'in Kayseri Ulucamii'nde yaptığı konuşmaya ayrılmıştır. Dergi Millî Mücadele'ye büyük destek vermiş, Kastamonu ve Kayseri'de halkın mücadele azmini yükseltmek için birer sayfalık ekler dağıtmıştır. Başyazarı ve yayımcısı Mehmed Âkif ile Eşref Edip, Anadolu'nun değişik şehirlerine giderek millî şuuru uyandırmak için vaazlar vermişlerdir. Mehmed Âkif'in Kastamonu Nasrullah Camii'nde Sevr Antlaşması'nın nasıl bir felâket olduğunu anlatan vaazının yer aldığı 464. sayı vali, mutasarrıf ve müftülere gönderilmiştir. Vaaz metni oralarda hutbelerde okunduğu gibi matbaa veya teksir yoluyla on binlerce çoğaltılıp diğer vilâyet ve mutasarrıflıklara, bütün cephelere dağıtılmıştır. Millî Mücadele'nin zaferle sonuçlanıp Mehmed Âkif'in milletvekili olarak bulunduğu I. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin faaliyetlerini tamamlamasının ardından Mehmed Âkif ve Eşref Edip'in İstanbul'a dönmesiyle dergi birlikte çıkan 528-529. sayısından itibaren (16 Mayıs 1339/1923) yayımını tekrar bu şehirde sürdürmüştür. Doğu ayaklanmaları gerekçe gösterilerek çıkarılan Takrîr-i Sükûn Kanunu ile kapatılan dergiler arasında Sebilürreşâd da yer almış, 5 Mart 1341'de (1925) 641. sayıdan sonra yayımına son vermiştir.

1908-1925 arasında, fikrî ve siyasî açıdan oldukça çalkantılı geçen on yedi yıllık süre içinde yayımını gerçekleştiren dergide meşrutiyet ve meşveret tartışmalarının sürdüğü bir ortamda meşrutiyet savunulmuş, âyet ve hadislerden nakillerle bu rejimin İslâmiyet'e uygunluğu açıklanmaya çalışılmıştır. Derginin bir yelpaze oluşturan yazarlarının ortak paydası İslâm rasyonalizmi olmuştur. Osmanlı Devleti'nin dağılma sürecine girdiği dönemde öncelikle Osmanlı memleketlerinin ve bütün müslümanların birliği üzerinde durulmuş, bu bağlamda müsâvat, uhuvvet ve kavmiyet temaları en temel konular arasında yer almıştır. Eşitlik, kardeşlik, birlik, kuvvet hazırlamak gibi hususlarda teşvik edici bir tutum söz konusuken kavmiyetçilik düşüncesiyle mücadele edilmiştir.

Özellikle gazete, dergi ve kitaplardaki din ve ahlâka aykırı yayınlara kesin bir dille cephe alınıp başta Abdullah Cevdet olmak üzere asrîlik ve Batıcılık taraftarlarıyla mücadele edilmiş, Batı medeniyetini bütünüyle almayı tavsiye eden aydınlarla karşı olumsuz bir tavır ortaya konmuştur. Batı'nın bilim ve teknoloji alanında üstün olduğu, bu alanlardaki kazanımlarının tereddütsüz alınabileceği savunulmuş, bunun yanında Türk toplum yapısının çağdaş milletler seviyesine çıkarken yabancı kültürler karşısında eriyip yok olmaması için millî şahsiyetini koruması gerektiği vurgulanmıştır. Dergi Avrupalılar'ın gelişme ve ilerleme sırlarını anlamak, Batı medeniyetinin hangi yönlerinin alınması gerektiğini belirlemek, İslâm ahlâkı dahilinde fikir, sanat, ticaret yönünden ilerlemek için gerekli olan esasları incelemek, Avrupa eğitim ve ilerlemesinden müslümanları haberdar ederek ufuklarını açmak üzere dil bilen bazı kişileri Avrupa'ya gönderme düşüncesini ileri sürmüştür. Bu düşünceden hareketle okuyucularına Avrupa'dan ve dünyanın birçok yerinden haber ve fikirler aktarmıştır.

Dergide üzerinde en çok durulan konular arasında, "İslâm dünyası niçin geriledi, müslümanlar nasıl kalkınabilir, İslâm terakkiye mâni midir, müslümanları birleştirmek için ne yapılabilir, ilimle İslâm arasında çatışma var mıdır, İslâm toplumunun ilerlemesi için gerekli usul ve esaslar nelerdir, kadın hakları, din-dünya, din-devlet ilişkisi ve bunlar etrafındaki problemler nasıl çözülebilir, İslâmiyet ile Batı medeniyeti birleştirilebilir mi, ictihad gerekli mi değil mi" gibi başlıklar sayılabilir. Bu temel problemler etrafında fikir bildiren yazarlar İslâm'ı anlatma biçiminin, dinî ilimlerin modern çağın gelişme ve ihtiyaçlarına cevap verecek tarzda yeniden ele alınması gerektiği üzerinde durmuşlardır. Dergide Muhammed Abduh, Ferid Vecdî ve Abdülaziz Çâvîş gibi çağdaş İslâm düşüncesinde bir hayli etkili olmuş, aklı ön plana çıkaran ve dinî bir ıslahın yapılması gerektiğini vurgulayan yazarların fikirleri taraftar toplamıştır. Dinin bid'at ve hurafelerden ayıklanarak aslına döndürülmesini, değişen dünya şartlarında İslâm'ın dinamizm ve otoritesini temsil eden ictihadın gerekliliğini savunan yazarlar olduğu gibi İslâm dininin yenilenmesine karşı çıkan yazarlar da vardır. İki taraf arasında zaman zaman tartışma ve polemiklerin yaşandığı görülmektedir.

Başlangıçta siyasî partiler karşısında tarafsız kalan dergi 1911'den sonra bu tavrını değiştirmiştir. Devlet mekanizmasıyla büyük oranda uyumlu bir yayın politikası sürdürmeye, savaş yıllarının nazik ortamı içinde bir fitne unsuru olmamaya dikkat eden dergi hilâfetin kaldırılması, medreselerin Tevhid-i Tedrisat Kanunu çerçevesinde Maarif Vekâleti'ne bağlanmayıp kapatılması, Şer'iyye ve Evkaf Vekâleti'nin kaldırılması sürecinde yönetimle ters düşmüş, ancak her hâlükârda devlete bağlılık, ülke-millet varlığı ve birliğini korumada titiz davranmıştır.

Normal şartlarda haftada bir ve on altı sayfa yayımlanan dergide altı sayı (113, 193, 213, 231, 244, 320) dışında fotoğraf, resim gibi görüntü malzemeleri kullanılmamıştır. İstanbul'da Matbaa-i Âmire, Hilâl, Matbaa-i Hayriyye, Mesâi, Tevsi-i Tıbbât, Âmedî, Hukuk, Necm-i İstikbâl, Evkâf-ı İslâmiyye, Kastamonu'da Vilâyet, Kayseri'de Kayseri Livâ, Ankara'da Matbuat ve İstihbarat, İkaz, Ali Şükrü matbaalarında basılmıştır.

Dergide Ali Haydar Efendi'nin Usûl-i Fıkıh Dersleri ve Abdürreşid İbrahim'in Âlem-i İslâm kitapları, ayrıca bazı Sebilürreşâd yazarlarının ders notları Dârülfünun öğrencileri için formalar halinde ek olarak verilmiştir. Kurulan Sebilürreşâd Kütüphanesi tarafından dergide yayımlanan yazı dizilerini kitap haline getiren ve aralarında Safahat 2. Kitap Süleymaniye Kürsüsünde (İstanbul 1330), 3. Kitap Hakkın Sesleri (İstanbul 1331), Bereketzâde İsmâil Hakkî'nin Yâd-ı Mâzî (İstanbul 1332), Babanzâde Ahmed Naim'in İslâm'da Da'vâ-yı Kavmiyyet (İstanbul 1332), Reşid Rizâ'dan Ahmet Hamdi Akseki'nin çevirdiği Mezâhibin Telfiki ve İslâm'ın Bir Noktaya Cem'i (İstanbul 1332) gibi eserlerin de bulunduğu elli kadar yayın gerçekleştirilmiştir.

Çok partili dönemin getirdiği nisbi bir serbestlik ortamında Eşref Edip, Sebülürreşad'ı 1948-1966 yıllarında 362 sayı daha çıkarmıştır. Bu dönemin yazarları arasında kendisinden başka Ahmet Hamdi Akseki, Cevat Rifat Atilhan, Ali Fuat Başgil, Ömer Nasuhi Bilmen, Yusuf Ziya Çağlı, Kâmil Miras, Ömer Rıza Doğrul, Hasan Basri Çantay, Tahir Harimi Balcıoğlu, Mehmet Râif Ogan, Kemal Kuşçu bulunmaktadır. Ayrıca Peyami Safa, Fethi Tevetoğlu, Mümtaz Turhan, Ali Nihad Tarlan, Nihad Sâmî Banarlı, Yusuf Ziya Yörükân ve Nurettin Topçu gibi isimler de yazılılarıyla dergide görünmüştür. Derginin bu döneminde yayımlandığı yıllardaki dini hayat, dini eğitim konularıyla ilgili dikkate değer yazı ve yorumlara yer verilmiştir.

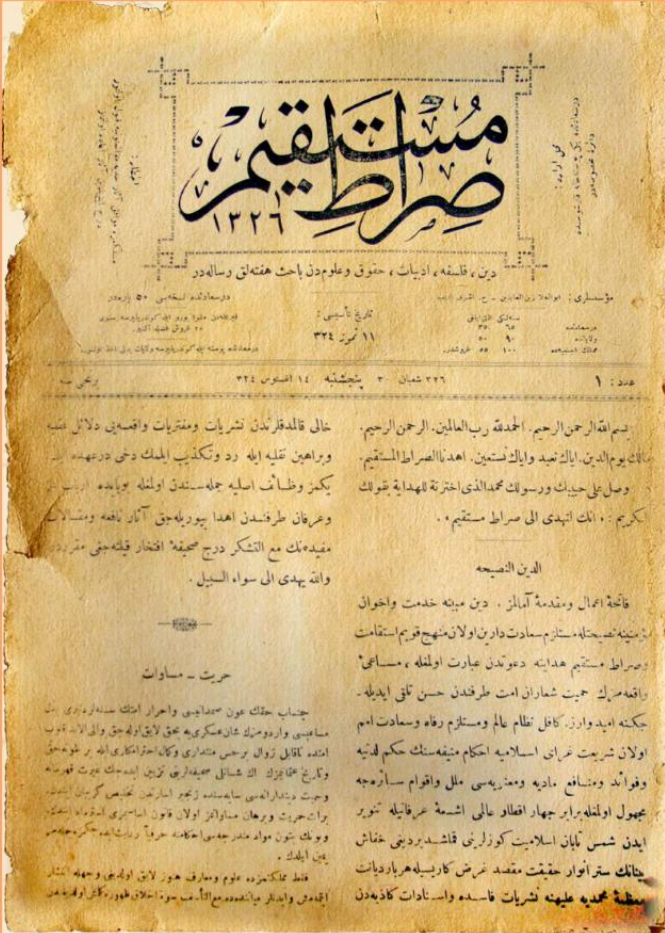
Sırat-ı Müstakim ve Sebülürreşad üzerine Abdullah Ceyhan tarafından bir fihrist çalışması yapılmış (Sırat-ı Müstakim ve Sebülürreşad Mecmuaları Fihristi, Ankara 1991), Mehharrem Dayanç (Sırat-ı Müstakim Dergisindeki Dil, Edebiyat ve Sosyal Kavramların Sistematik İncelenmesi, İstanbul 1997) ve Suat Mertoğlu (Osmanlı'da II. Meşrutiyet Sonrası Modern Tefsir Anlayışı-Sırat-ı Müstakim Sebülürreşad Dergisi Örneği: 1908-1914, İstanbul 2001) tarafından doktora tezleri hazırlanmıştır.

Derginin genel politikası İslam birliği, İslam ahlakı, Kur'an ve Sünnete dönüştür.

Sebülürreşad 50 yıl aradan sonra 14 Ağustos 2016 tarihi ile yeniden Ankara merkezli olarak gazeteci-yazar Fatih Bayhan'ın öncülüğünde yayım hayatına başlamıştır. Sebülürreşad, 14 Ağustos 2016 tarihli 1008'inci sayısı ve "Allah'ın inayetiyle, devam..." manşetiyle okurlarıyla buluştu. Sebülürreşad, Şubat 2020'ye kadar her ayın 14. günü yayımlandı. Mart 2020'den itibaren her ayın 1'inden itibaren çıkmaya başladı.

MART 2022 TARİHLİ 1074. SAYISIYLA SON SEBİLÜRREŞAD DERGİSİ

27 Ağustos 1908 Perşembe günü (14 Ağustos 1324) yayım hayatına başlayan Mehmed Akif'in başyazarı olduğu Sırat-ı Müstakim gazetesinin ilk sayısı.

Yeni dönemde onlar artık 'Fesadçıydı' Gazete Haberi; "Ankara İstiklal Mahkemesi'nde fesadçıların muhakemesine devam edildi. Eşref Edip Bey'in Şark Mahkemesi'ne seokine karar verildi." (Vakit Gazetesi-1925)

ANKARA'YA DAVET

Bir Uzun Yol

Mehmed Âkif, memuriyeti sırasında yaşadığı şehirler ve Mısır yılları bir yana bırakılacak olursa hep İstanbul'da yaşadı. Gün geldi, şartlar değişti. Osmanlı dört bir yandan kuşatıldı. İstanbul artık nefes alıp verecek bir yer olmaktan çıkarken Ankara vatan savunmasının, yeni bir devlet inşasının merkezi durumuna geldi. Âkif için Ankara merkezli bir mücadele, hem kendi vatanını istiklâline kavuşacak hem de bu mücadele esaret altındaki diğer İslâm milletlerine örnek teşkil edecekti.

Mehmed Âkif'in Anadolu yolculuğu, 10 Nisan 1920 günü başladı. Âkif'in Ankara yollarına revan olduğu tarih, aynı zamanda Damat Ferit Hükümeti'nin, Milli Mücadele aleyhine fetva çıkarttığı gün olarak da kayıtlara geçti. İşin ilginç, Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşlarının geniş yetkilerle Anadolu'ya gitmesine vize veren kararnamede de İstanbul Hükümeti'nin Başbakanı Damat Ferit'in imzası vardı. Âkif o gün yola çıkmadan arkadaşı Eşref Edib'e "Ben yarın sabah yola çıkıyorum, sen de idarehanedeki işleri derle topla. Sebilürreşad'ın klişesini al arkamdan gel. Meşihattakilerle -din işleri merkezi- de temas et. Harekat-ı Milliye aleyhine bir karar vermesinler!" dedi. Ancak Âkif'in korktuğu durum, ne yazık ki o gün gerçekleşti. Milli Mücadele aleyhine hazırlatılan fetva, İngilizlerin baskısıyla önce Şeyhülislam Haydarzade'ye götürüldü ancak o istifa yolunu seçince bu makama onun yerine getirilen Dürrizade Efendi fetvayı imzalamak zorunda kaldı.

Mehmed Âkif, aynı gün sabah namazından sonra on iki yaşındaki oğlu Emin'i de yanına alarak yola çıktı, yürüyerek geldiği Karacaahmet Mezarlığı'nda kendisine bu daveti ulaştıran kadim dostlarından Ali Şükrü Bey'le buluştu. Buradan faytonla, Alemdağ'na, oradan, atlarla İzmit Adapazarı üzerinden Eskişehir'e, oradan da trenle Ankara'ya varacaklardı.

Yazdığı her mısırda kalbinin mürekkebi bulunan Mehmed Âkif için bu trajik yolculuk, tek başına bir romanın, bir filmin konusuydu. Milli Mücadele'ye davet edilen ilk şairdi. Bizzat Mustafa Kemal'in isteği üzerine bu davet gerçekleşti. Mustafa Kemal, Mehmed Âkif'in etkileme gücü çok yüksek, yetkin bir şair ve vaiz olduğunu fark etmiş, onu Balkan Savaşları ve Birinci Dünya Savaşı sırasında yalandan izlemiş, onun toplumdaki sarsıcı, derin karşılığın hayran kalmış, Sebilürreşad dergisinin de Ankara'da çıkmasını istemişti. Mehmed Âkif, bu daveti hemen kabul etmiş, tehlikeli yolculuk tam on dört gün sürmüştü. Milli Mücadele'nin manevi cephesini güçlendirme sorumluluğu Mehmed Âkif'in omuzuna yüklenen bir görevdi artık.

İki Haber

Âkif'in Ankara'ya gelişi bir tür resmî gazete olan Hakimiyyet-i Milliye'de "İslâm Şairi Âkif Bey" adlı başlığı ile iki kez haberleşti. İlki, Mehmed Âkif'in aldığı davet üzerine yola çıkması üzerineydi. İkinci haber, Mehmed Âkif'in Ankara için ne denli önem taşıdığını açıkça göstermekteydi: "İslâm Şairi Âkif Bey, İstanbul'dan çıkarak birkaç gün evvel Ankara'ya muvâlat eylemiştir. İlhâmat-ı şâirânesinin menbâ-i aslisi bilhassa hamîyyet-i diniye ve gayret-i vataniyyende olan bu güzide İslâm şairi bir şahsiyet-i mümtazdır. Millet'in giriştiği mücadele-i vatanperverane İslâm şairi Mehmed Âkif Bey'in himmet-i hamîyyetkâranesinden pek çok feyiz ve kudret alacaktır. Şair-i hâkim-i İslâm'ın önümüzdeki Cuma günü halka bir mev'ize irad buyuracağını memnuniyetle haber aldık."

Mehmed Âkif, oğlu Emin ve Ali Şükrü Bey, Ankara'ya Meclis'in açıldığı günün ertesinde yani 24 Nisan 1920'de ulaşabildiler.

Ankara'da o tarihte otel falan yoktu! Taşhan -Ulus'taki eski Sümerbank şimdi Sosyal Bilimler Üniversitesi-gibi birkaç han vardı o kadar. Onlar da çoktan dolmuştu.

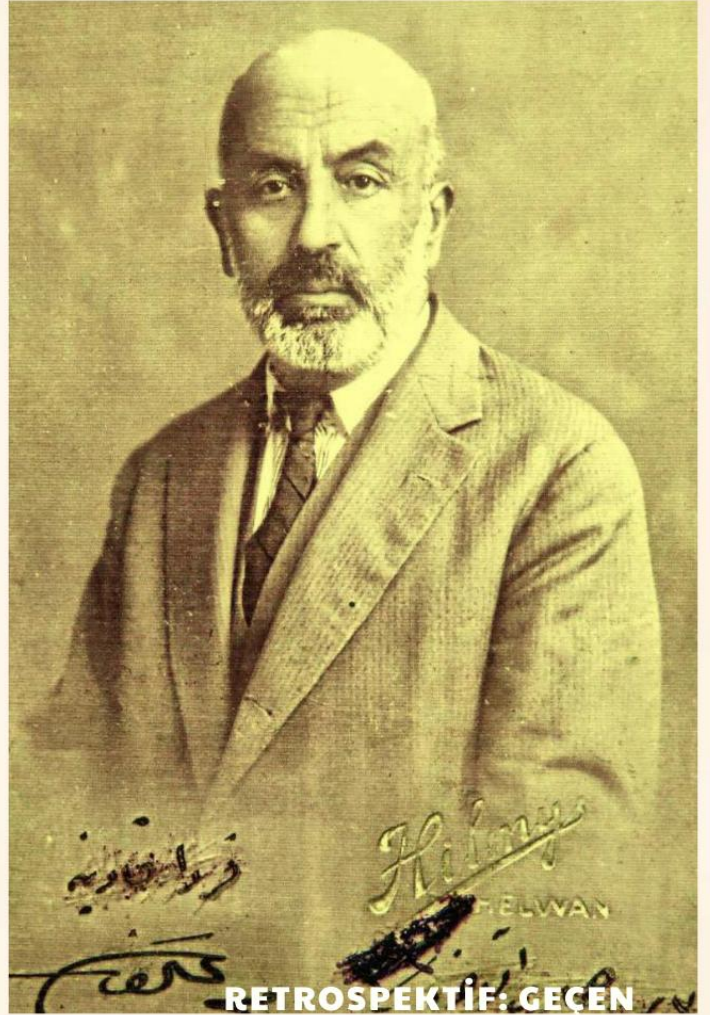
Mebuslar okul yatakhanelerinde yatıp kalkıyor ve karavanadan yiyorlardı. Ankara'nın yerlileri her gün, Eskişehir üzerinden trenle ya da İnebolu üzerinden yaylı arabalarla, hatta yaya gelenler arasında tanıdıkları varsa İstasyon'dan veya Hergele Meydanı'ndan -aşlı Hergelen Meydanı- alıp evlerine götürüyorlardı.

24 Nisan 1920 Cumartesi sabahı, Ankara İstasyonu yolcu bekleyenlerle erkenden dolmaya başladı. Öğleden sonra trenden yüzlerce insan indi. Ankara'nın küçük istasyonunda büyük bir umut rüzgârı esiyordu.

Âkif'in şiirlerini ezbere bilen Tevfik Hoca Âkif'i karşılamaya gelenler arasındaydı. Elinde Mehmed Âkif'le ilgili fotoğraflı bir haberin bulunduğu Hakimiyyet-i Milliye gazetesi vardı.

Trenden inen Âkif yol yorgunluğuyla büsbütün çökmüştü. Yanında oğlu vardı. Yol arkadaşı Ali Şükrü Bey'i o kalabalıkta sürekli birileriyle konuşuyordu.

Tevfik Hoca, şairi hemen tanıdı. Koşarak yanına gitmek üzereyken Âkif ve yanındakiler, kendilerini bekleyen faytonlardan birine bindi. Tevfik Hoca, başka bir atlı arabayla önündeki atlı arabayı takip etti.

Mehmed Akif'in adım adım yaşadığı şehirler ve Mısır yılları bir yana bırakılacak olursa hep İstanbul'da yaşadı. Gün geldi, şartlar değişti. Osmanlı dört bir yandan kuşatıldı. İstanbul artık nefes alıp verecek bir yer olmaktan çıkarken Ankara vatan savunmasının, yeni bir devlet inşasının merkezi durumuna geldi. Âkif için Ankara merkezli bir mücadele, hem kendi vatanını istiklâline kavuşacak hem de bu mücadele esaret altındaki diğer İslâm milletlerine örnek teşkil edecekti.

MEHMED ÂKİF ERSOY VE MUSTAFA KEMAL

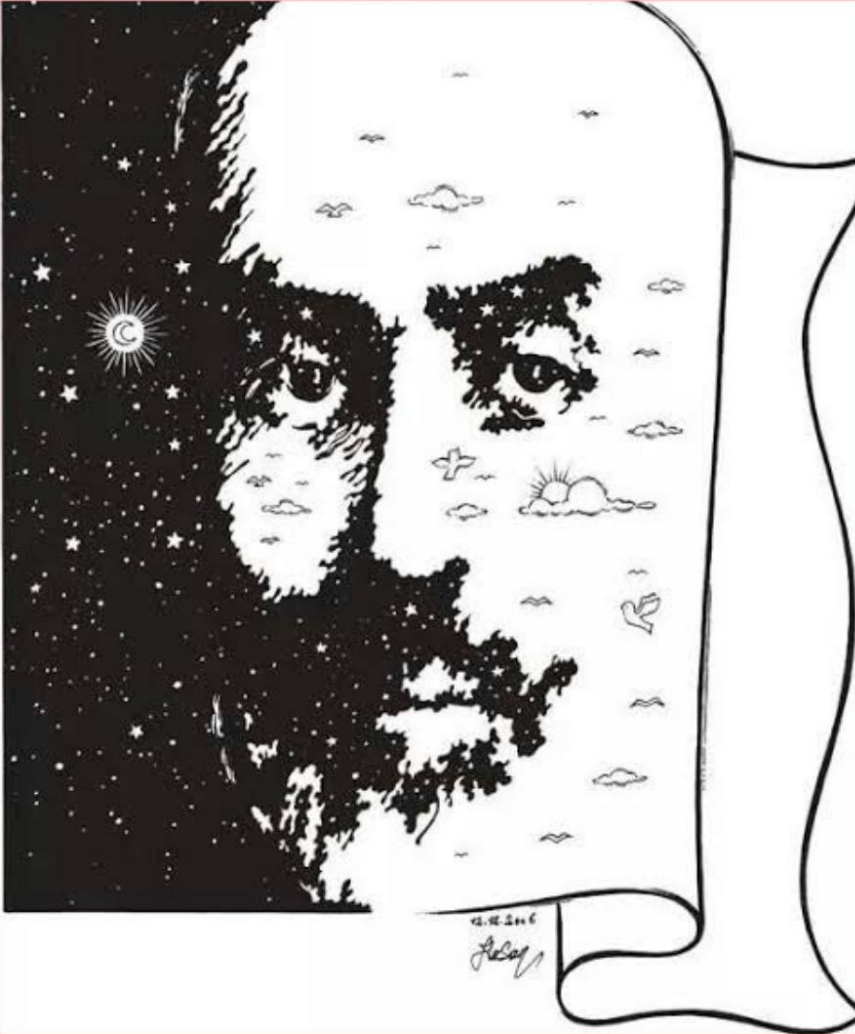
Mehmet Akif Ersoy denilince akla hemen İstiklal Marşımız gelir. Doğru, gelmelidir de. O, Türk milletinin şanını yazdığı marşla sonsuzlukta ete kemiğe büründü. Fakat onu yalnızca İstiklal Marşımızın yazarı olarak anmak eksik kalacaktır. O, birçok yönüyle öne çıkmış siyaset adamı, öğretmen, veteriner hekim ve Türk ozanıdır. Mustafa Kemal Atatürk'ün başlattığı Millî Mücadele harekâtında desteğini hiç esirgemeyen gerek fiili gerekse düşünceleriyle mühim işler başarmış önemli bir şahsiyettir. Millî Mücadele döneminde, İstanbul'un İtilaf Devletleri tarafından resmen işgal edildiği günlerde orada bulunan Mehmet Akif Ersoy gördükleri karşısında üzüntü ve ıstırap içerisindeydi. Onu en çok etkileyen şey ise mandater yönetimi kabul eden kesim ve direnişe karşı gelen halktı. Olanlar karşısında kayıtsız kalmak istemeyen Ersoy Anadolu'ya geçmeyi düşünüyor, direnişe yakinen destek veremiyordu. O sıralarda Mustafa Kemal Atatürk de başlattığı Millî Mücadele harekâtı için çetin planlar yaparak, yurdun dört bir yanını birlik ve beraberlik içerisinde tutmayı hedeflemişti. Çeşitli görüşmeler yaparak önemli isimlerle iş birliği içerisinde canla, başla çalışıyordu. Bu önemli isimler arasında Mehmet Akif Ersoy gibi bir adamın olmaması imkansızdı.

Mustafa Kemal, Mehmet Akif'in adını pek çok kez duymuş; başarılı, disiplinli, İslam'a ve maneviyata önem veren milliyetçi bir adam olduğunu biliyordu. Öyle ki Atatürk bizzat Mehmet Akif'i Ankara'ya davet etmişti. Bu davet kimliği hatırlanmayan, yürüyüşünden asker olduğu yolunda bir kanaat oluşturan bir zat/ bir subay ile Çengelköy'deki evinde yarım saat konuşan Mehmet Akif'in önce düşünceli bir hâl aldığı akabinde, konuyu sadece damadı Ömer Rıza Doğrul ve yakın arkadaşı Eşref Edip ile paylaştığı bilinmektedir.

Eşref Edip, daha sonraki yıllarda; Atatürk'ün isteğiyle İstanbul'a gelen o günlerde Trabzon mebusu seçilmiş bulunan Ali Şükrü Bey'in millî hareketin manevi cephesini kuvvetlendirmek amacıyla Mehmet Akif'i Ankara'ya davet ettiğini doğrulamıştır. Bu davete tüm içtenliği ile icabet eden Mehmet Akif bu yolda yalnız değil oğlu Emin Akif ile yer almıştır. Emin Akif henüz on üç yaşında olmasına rağmen Ersoy bu yolda bir an olsun tereddütte düşmeden ertesi sabah Atatürk'ün isteklerini yerine getirmek üzere oğlu ile birlikte Anadolu'ya geçmiştir. Mehmet Akif'in bu denli hızlı karar verip oğlu ile beraber yola koyulmasının tek açıklaması bu mücadelede Atatürk'e olan güveni ve milliyetçi bir insan olmasıdır. Mehmet Akif'in Anadolu'ya geçişi sonrası Atatürk'le karşılaşmasında Atatürk'ün "Ben de sizi bekliyordum efendim tam zamanında geldiniz; ben sizin yanınıza uğrayacağım..." gibi sözleri sarf etmesinden anlaşılacağı üzere Mustafa Kemal, Ersoy'un gelişinden oldukça memnun kalmıştır. Mehmet Akif ise hiç vakit geçirmeden kendisinden beklenen hizmeti yerine getirmeye ve vaazları ile halkı aydınlatmaya başlamıştır. Akif, bu vazifeyi sadece Ankara'da değil, Ankara merkez olmak üzere bütün İç Anadolu vilâyetlerinde yerine getirmiştir. Atatürk Mehmet Akif'in yaptığı işlerden oldukça memnun kalmıştır. Öyle ki Burdur milletvekilinin istifası üzerine hiç düşünmeden yerine Mehmet Akif Ersoy'u getirtmiştir. Akif artık meclisin içinde de yer almaya başlamıştır. Gerekli gördüğü yerlerde düşüncelerini belirten, dürüst, halkını düşünen bir siyaset adamı olmaya çalışmıştır. Mecliste az ve öz konuşan Ersoy 'İstanbul Hükümeti' konusunda açılan bir tartışmada TBMM Reisi Mustafa Kemal Paşa ile görüş ayrılığına uğramıştır. Mustafa Kemal Paşa, Mehmet Akif Bey'in önerisine karşı çıkmakla, tenkit etmekle birlikte kendisinden bahsederken çok samimi ve özenli davranmakta; "Burdur Mebusu Akif Bey biraderimizin..." diye hitap etmektedir. Mustafa Kemal Paşa'nın, Mehmet Akif Bey'in teklifine, tartışmalar sonunda bu şekilde ayrıntılı değerlendirme ve tahliller yaparak cevap vermesi, ona duyduğu saygının ve onu önemsemesinin bir göstergesidir. Mehmet Akif'in Millî Mücadele dönemindeki en büyük hizmeti İstiklal Marşı'mız olmuştur. Marşın kabulü mecliste 12 Mart 1921'de oturumunda gerçekleşmiştir. Hamdullah Suphi Bey tarafından okunan marş meclisteki herkes tarafından hayranlıkla ayakta alkışlanmıştır. Marş okunurken Mehmet Akif heyecandan ve mütevaziliğinden salonda duramamıştır. Mustafa Kemal Atatürk ise marş en ön safhalarda ayakta dinleyerek sürekli alkışlamıştır. Başarı ile sonuçlanan Millî Mücadele harekâtında Mehmet Akif Bey, mücadelenin başarısına; bu başarıya da Mustafa Kemal Paşa ile gidileceğine kesinlikle inanmış bir insandır. Mücadele'ye ve o hareketin önderi Mustafa Kemal'e inanmış ve güvenmiştir. Bu konudaki hükmü, onu en yakından tanımış kişilerin ifadelerinden açıkça görmekteyiz. Mithat Cemal diyor ki: "O, ömründe bir tek defa bir saadete vukuundan evvel inandı: istiklâl zaferine. Doğacaktır sana vaat ettiği günler hakkın, Kim bilir belki yarın, belki yarından da yakın. -Bu sefer nasıl inandın? dedim, -Başımızdaki adamı (Mustafa Kemal) kim görse inanırdı! dedi."

Mehmet Akif Ersoy ve Elamlılı Hamdi Yazır'ın vazifelendirildiği bu dönemde Mehmet Akif Mısır'a gitmiştir. Mısır'da uzun ve zor bir dönem geçiren Mehmet Akif edebi anlamda inzivaya çekilmek zorunda kalmıştır. Tercüme işini de yaşadığı zorluklar ve hata yapmaktan çekinmesi gibi nedenlerden tam anlamıyla gerçekleştirememiştir. Ülkesine döndüğünde Atatürk kendisi ile iletişime geçerek tercüme işini sormuştur. Atatürk, aradan 11 yıl geçmesine rağmen, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 1925 yılında Kur'an-ı Kerim'e meal yazılması için aldığı karar doğrultusunda, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Mehmet Akif Ersoy'u görevlendirmesini unutmamış, olayın arkasını arayarak Kur'an-ı Kerim mealiyle ilgili hassasiyetini göstermiştir.

Mısır'daki uzun ve zor yıllarından sonra ülkesine, İstanbul'a dönen Mehmet Akif hastalığı sebebiyle bir süre hastanede yatmak zorunda kalmıştır. Ne yazık ki tedavisi hastalığının önüne geçememiştir. 27 Aralık 1936 günü vefat etmiştir. O tarihte Mustafa Kemal Atatürk Ankara'dadır ve 29 Aralık günü Çankaya Köşkünde Romanya Büyükelçisi Alexandre Telemaque'ın güven mektubunu kabul eder. Akif'in ölüm haberini alır almaz İstanbul'a dönen Mustafa Kemal Atatürk cenaze törenine katılamasa da pek çok konuşmasında Akif'e olan saygı ve sevgisini dile getirmiştir.

GÖNÜLLÜ SÜRĞÜN

Mehmet Akif her zaman doğruya doğru, yanlışla yanlış dedi. Bu yüzden dergileri kapatıldı, kalemi susturuldu ve nihayet sürgüne gitmek zorunda kaldı. Takip edildi, ambargolar uygulandı, dışlandı, dostları ve ailesi korkudan onu uzaktan sevdi.

“Vatan şairi”, “Milli şair” gibi unvanlara sahip olan Mehmet Akif Ersoy, şair olmasının yanı sıra Türk milletinin her daim saygıyla andığı bir fikir adamıdır. İnandığı değerlerin sonuna kadar arkasında duran, açıksözlü, vatansever, yüksek ahlaka sahip, sosyal meselelere daima ilgili ve duyarlı olan şair, milletine şiiriyle yol gösterirken sanatını da ihmal etmeyecek kadar şair tabiatlı bir şahsiyetti. 47 yaşındayken İstanbul'dan sessizce Anadolu'ya geçti amacı gizlice Milli Mücadeleye destek vermektir.

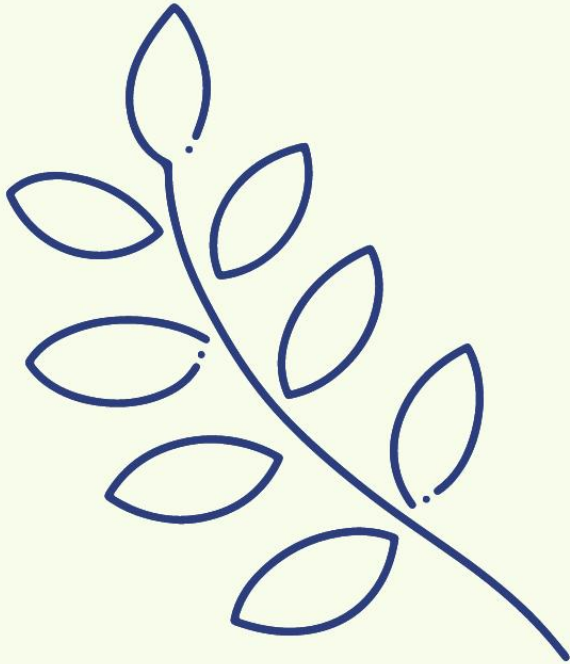
“Bu ezanlar ki şahadetleri dinin temeli, ebedi yurdumun üstünde benim inlemeli.” diyen, inandığı değerler için hareket eden bir şairdi. Milli Mücadele bittikten sonra unutulmuş kahramanlar arasında yerini aldı. Üstelik peşinde bir polis sürüsüyle geziniyordu. Çünkü o Türklerin ve Arapların ayrılmaz bir bütün olduğunu söylüyordu. Çünkü o müslümanların kardeş olduğunu düşünüyordu. Yazarı olduğu Sebilürreşad dergisi “Şeyh Sait arada sırada senin dergini okuyormuş o halde isyan senin yüzünden çıktı.” denilerek kapatıldı ve sahibi Eşref Edip Fergan da yakalanarak İstiklal Mahkemelerinde idamla yargılanmak üzere tutuklandı. Mehmet Akif artık sıkılmıştı onun tabiriyle peşindeki polis hafiyesiyle gezmekten.

52 yaşındayken Mısır'a gitmeye karar verdi. Öz vatanını satıp ecnebi vatanına gitmekle suçladılar onu. O bunu diyenlere “Arkamda polis hafiyesi gezdiriyorlar. Ben vatanını satmış ve memleketine ihanet etmiş adamlar gibi muamele görmeye tahammül edemiyorum ve işte bundan dolayı gidiyorum” demişti. 11 yıl Mısır'da sefil bir hayat sürdü çoğu zaman Kahireye gidecek parayı bile bulamadı. Yurdundan uzakta olmak ona hiç iyi gelmedi. Gazetelere verdiği röportajlarında bu hasretinden hep bahsetti. “Mehmet Akif'le konuşmalar” yazısı için verdiği röportajda “Özledin mi bizi üstad?” sorusuna “Mısır'dan üç gecede geldim...Bu üç gece, otuz asır kadar uzun sürdü... Orada on bir yıl kaldım... Fakat bir an oldu ki, on bir gün kalsaydım çıldırırdım.” cevabını verdi. Konuşmanın devamında hasretin çok acı olduğundan bahsetmişti. 11 senelik Mısır yıllarından sonra siroz hastalığına yakalanmıştı.

Abbas Halim Paşa

Hüseyin Suad ile geçen bir konuşmasında “Bu iklim insanın içini kemiriyor. Neden İstanbul’a kalkıp gelmiyorsun?” diyen Hüseyin Suad’a “İstanbul’a gelmek” derken birdenbire tabiileşiyor, çakan şimşek gibi birdenbire. 63 yaşında çok hastayken vefat etmesine yakın İstanbul’a geri dönmeye karar verdi. Vapur Çanakkaleden geçerken İstanbul’un camilerini görünce ağlamaya başlayan şairin yanında sadece zevcesi İsmet hanım vardı. Onun geri dönüşünü hazmedemeyen kişiler ona vize veren konsolosluk hakkında tahkikat başlatmış ve bu tahkikat vefatına kadar sürmüştür. Milli Mücadelenin önderlerinden Mehmet Akif Ersoy kendi vatanında vatan haini muamelesi görmüştür. Kendi vatanında böyle aşağılanmanın burukluğuyla İstanbul’a geldikten beş ay sonra vefat etmiştir.

Mehmed Akif Mısır’da iken çekilmiş bir fotoğrafı

MISIR APARTMANI

Özel Teşvikiye Sağlıkevi'nde yirmi gün boyunca tedavi gören Mehmed Âkif, tedavinin ardından iki hafta Mısır Apartmanı'nda ikâmet etti. Daha sonra hâmisî Abbas Halim Paşa ailesine ait Alemdağı'ndaki çiftlik evine yerleşti. Temmuz'u Mısır Apartmanı'nında; Ağustos'u ve Eylül'ü Alemdağı'ndaki çiftlikte geçirdi. Ekim'de hem sık sık kontrole gitmesi gerektiği hem de havalar soğuduğu için yeniden Mısır Apartmanı'na geçti.

Prensess Emine Hanım, Mehmed Âkif için iki kişî görevlendirdi: Özel Kâtip ve Hemşire. Mısır Apartmanı'nında kendisine Mari Maņçenko isimli bir Rus hemşire baktı, özel işleriyle Kâtip Hasan ilgilendi. Maçka İzmir Palas'ta kalan Prensess Emine'nin özel otomobillerinden biri de her zaman emrindeydi.

Mısır Apartmanı İstanbul'un en büyük kiliselerinden Sent Antuan Katolik Kilisesi'yle komşuydu. Kiliseden çan sesleri de yakınlardaki Hüseyinağa Camisi'den yükselen 'Tanrı uludur!' sesleri de hasta Âkif'i oldukça rahatsız etti. Birkaç hafta geçtikten sonra, Said Halim Paşa'nın oğluna ait Alemdağı'ndaki çiftliğine yaşamaya başladı. Zaman zaman Şişli'ye gelerek karnından su alındı. Giderek daha da zayıfladı. Havaların soğumasıyla Ekim'de Mısır Apartmanı'nın 5. katındaki 22 numaralı dairesine döndü.

Mısır Apartmanı'na ikinci geçişinin ilk gününde iki misafiri oldu: Yazar-şair Yusuf Ziya Ortaç ve güreşte ustası Kıyıcı Osman Pehlivan. Her ikisi de Mehmed Âkif'i hasta yatağında gördüklerinde hastalıktan korktu. Yalnız söz meydanının değil, er meydanının da sayılı bir pehlivanı olan dağ gibi adam, erimiş, yorgan altında âdeta bir kemik yığını kalmıştı. Değişmeyen sadece ışık dolu, güzel, canlı gözleriydi. Bakışları da dizeleri gibiydi: "Çöz de artık yükümün kördüğüm olmuş bağını, / Bana çok görme ilâhî bir avuç toprağını!"

İstiklâl Caddesi'nin insan selinden çok azının farkında olduğu Mısır Apartmanı'ndaki daireyi Kültür ve Turizm Bakanlığı, Mehmed Âkif Ersoy Müze Evi'ne dönüştürmek için 2018'de kamulaştırıldı. Devlet, gönül borcunun zamansızlığını geç de olsa fark etti.

Mehmed Akif Bey, İstanbul'da Sağlık Yurdu'nda tedavi görürken. (İstanbul, 1936)
Kaynak: M. Ruyan Soydan Koleksiyonu

Mehmed Âkif'in Yurda Dönüşü

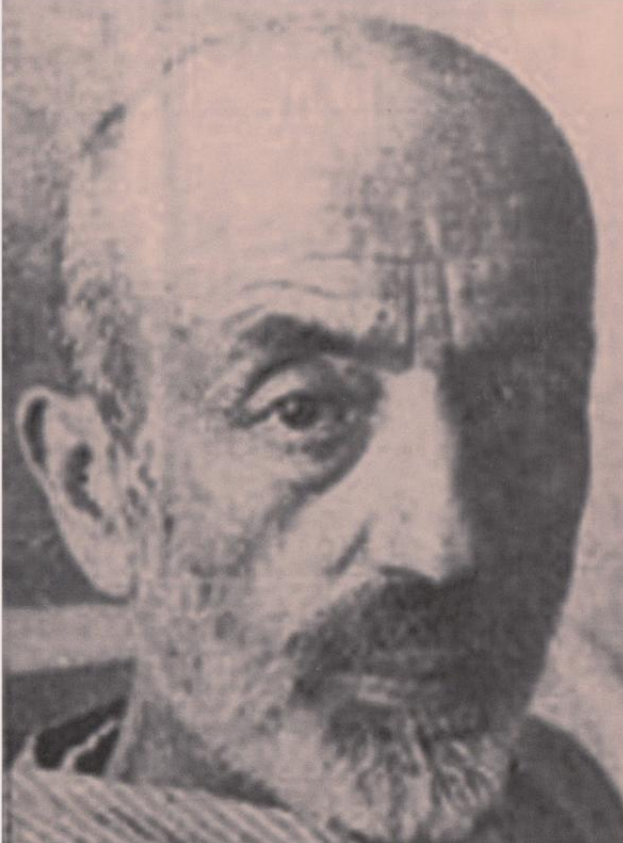
19 Haziran 1936...

19 Haziran 1936... Yani 86 yıl öncesi... İki selam, iki merhaba arasının gurbet sayıldığı günler... Galata Rıhtımı'ndaki adam, beklediği yolcuyla getirecek gemi gecikince telaşlanmaya başladı. Sağına soluna baktı. Tanıdığı kimse yoktu ortalıkta. Yarım saat sonra iki arkadaşı daha geldi. Geciken gemideki yolcuyla bekleyen üç kişi vardı rıhtımda. Bir de siyah bir otomobil ve kimi beklediğinin farkında bile olmayan bir şoför... Oysa Galata Rıhtımı'ndaki adam, beklenen yolcunun bugün, bu gemiyle geleceğini neredeyse bütün bir İstanbul'a duyurmuştu.

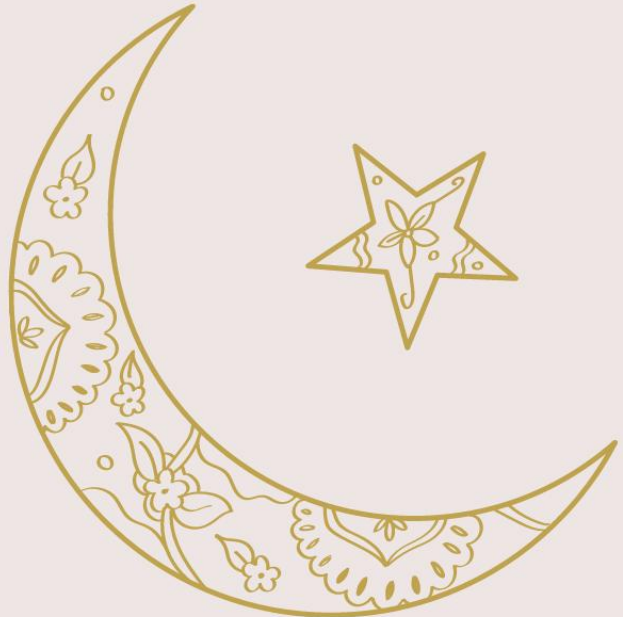
Beyaz gemi, Galata Rıhtımı'na yaklaştığında, inen yolcular arasında arkadaşını aradı Mithat Cemal. Beklediği yolcu, bir türlü inmiyordu. Üç arkadaştan en genç olanı tanımişti beklenen yolcuyla. Genç adam, bekledikleri yolcuyla elinde özensizce tuttuğu şapkadan, güçlkle tutunduğu eşi İsmet Hanım'dan tanıdı.

Emin ve Tahir, çocuk yaşta gittikleri Mısır'dan birer delikanlı olarak askerliklerini yapmak için Türkiye'ye daha önce dönmüşlerdi. Mithat Cemal, geminin merdivenlerinden eşinin koluna girerek süzülen bir gölgeyi ilk anda tanıyamadı, dikkatle yüzüne bakakaldı. Eşinin koluna tutunarak yürümeye çalışsan, bir deri, bir kemik bu adamın Mehmed Âkif olabileceğine inanmadı. Karşısında bir iskelet vardı. Sadece "Âkif'im bu ne hâl..." diyebilirdi. İkinci güneşi, Âkif'in inceliş sesine çöken uzun bir kederdi sanki. "Sorma, üç gün üç gece beni perişen etti." Ömrünün son yıllarını vatan topraklarından uzakta geçiren Mehmed Âkif, ağır hastaydı. Ülkesine âdetâ 'ölmek için' dönmüştü.

Yaklaşık bir yıl önce 1935'te vefat eden Abbas Halim Paşa, hastalık günlerinde İstanbul'daki ailesine yazdığı mektuplarda kendisinden sonra Mehmed Âkif'in yalnız bırakılmamasını istemişti. Abbas Halim Paşa ailesinden Prenses Emine Hanım'ın gönderdiği siyah otomobil rıhtımda bekliyordu. Mithat Cemal, şoförün yanına, Mehmed Âkif ve İsmet Hanım arkaya oturdu. Emine Hanım'ın evine doğru yola koyuldular.

Âkif gerçekten erimişti. Fakat çok iyimserdi. Memleket havasının kendisini yeniden dirilteceğine inanıyordu ve bu inancını, ömrünün son dakikasına kadar kaybetmedi.

Prences Emine Hanım

Âkif'i önce Prences Emine Hanım'ın Maçka'daki evine götürdüler. Vakit kaybetmeden aynı gün içerisinde Doktor İbrahim Güçer'in Nişantaşı'ndaki Özel Teşvikiye Sağlikevi'ne yatırdılar. Doktor İbrahim Güçer, sanatı-edebiyatı seven, Âkif'i yakından takip eden bir hekimdi. Hemşire Basiret Hanım, neredeyse bütün mesaisini Âkif'e ayırdı. İkinci kattaki odası, onun geldiğini haber alanlarla dolup boşaldı. Pencere önündeki beyaz karyolası, her gün elden geçti, beyaz üzerine mavi çizgili hastane pijaması her gün değiştirildi. Hastanede tedavi edildiği müddetçe odası, boş kalmadı. Misafirlerini karşılamaktan ve onlarla konuşmaktan yoruluyordu. Doktorları bu durumdan şikâyet etseler de kendisini sevenleri görmekten ve her biriyle ayrı ayrı görüşmekten memnun oluyor ve yorgunluğundan şikâyet etmiyordu. Birlikte dergi çıkardıkları Eşref Edip'le sohbetlerinde Sırat-ı Müstâkim ve Sebilürreşad günlerini andılar. "Biliyor musun Eşref, ömrümün en güzel ânları dergi çıkardığımız günlermiş. O tatlı yorgunluğu, gelecek adına kurduğumuz o güzel hayalleri nasıl da özlüyorum, bilemezsin." dedikten sonra gülerek devam etti: "Bu dergiler sebebiyle sen idamla yargılandın. Ben hicretle, hasretle imtihana çekildim." Yirmi gün kaldığı hastaneden çıkmadan iki gün önce Mithat Cemal'le sohbet ediyordu. "Arkamdan konuşuyorlarmış.

Çok sevindim Cemal'im. Demek ki çok önlerinde gittiğimi kabullenmişler. Boşver! Benim geçmişim, onların geleceğinden daha temiz..." diyerek arkadaşına moral vermiş, sözünü şöyle sürdürmüştü: "Hastaneye yattığımın ilk günü gazeteci olduğunu söyleyen biri benimle ropörtaj yaptı. İstihbarattan olduğunu gizleyemeyecek kadar da acemiydi. Adam, birkaç şiirimi okur yanıma öyle gelirdi."

Mithat Cemal, bir ara, yaşça büyük yakın bir akrabasını Âkif'i ziyarete getirmeyi söylediğinde "Hayır, getirme! İnşallah ben kendimi toplar toplamaz kendisini görmeye giderim!" demişti. Mithat Cemal; arkadaşının sonuna kadar koruduğu bu ümit, sonuna kadar sarsılmayan bu manevî kuvvet karşısında, bazen şaşırıyor ve ne yapacağını kestiremiyordu. Doktorlar vaziyeti açıkça anlatmışlardı. Ümit yoktu! Kendisi de günden güne yıkıldığını görüyordu. Fakat iyimserliği ve güveni akıllara durgunluk verecek kadar sağladı. Mithat Cemal, ara sıra kendi kendine "Acaba bize teselli vermek için mi böyle söylüyor..." diye düşünmekten kendini alamıyordu.

Eşi İsmet Hanım, kızı Cemile ve damadı Ömer Rıza, hep yanındaydı. Uzaklarda oturan kızları Feride ve Suat, evlatlığı Süheyla zaman zaman eşleriyle birlikte Âkif'i ziyaret ediyordu. Âkif, en çok da torunlarının ne kadar büyümüş olduklarına şaşırıyordu. Büyük oğlu Emin o günlerde ortalıkta yoktu. Küçük oğlu Tahir askerdi. astalığı sirozdu. Nihayet bu vaziyetin önünü almak gerekti. Âkif, eski ve asil dostu Abbas Halim Paşa'nın ağabeyisi Sait Halim Paşa'nın oğluna ait bir köşke davet edildi. Köşk Alemdağı'nda Baltacı Çiftliği'nde idi. Âkif buranın havasından, suyundan, huzurundan istifade edecek, Avrupa'dan getirilen ilaçları kullanacak ve günden güne iyileşecekti. Alemdağı'na kavuşmak onu çok sevindirmişti. Haftada veya on günde bir karşıya geçerek Fâtih'te, Beyoğlu'nda dostlarıyla hasret giderecek, Şişli'de doktoruyla görüşecek ve tekrar Alemdağı'na dönecekti. Hatta kışı da orada geçirecekti.

"Orada, bir ağacın dibinde bir halı sererek uzanır, dinlenir, ara sıra gezer dolaşır, temiz hava, bol güneş içinde yaşar ve kendimi toplamaya gayret ederim. Biraz kendimi topladıktan sonra hepimizi de davet edeceğim. Çünkü köşkün aşçısı eşsiz bir sanatkâr." diyordu dostlarına. Âkif, Alemdağı'nda halısını, seccadesini yeşil ağaçların altına serdi ve uzandı, yeşil ağaçlar arasında gezip dolaştı. Fakat kendisine öyle bir ilaç verilmişti ki Alemdağı seyahatinin bütün zevkini zehir ediyordu. Bu ilacı andıkça "İngiliz tuzu yok mu, bunun yanında şerbet gibi bir şey!" diyor ve ilave diyordu: "Günde bir defa içilse neyse. Fakat bir defa içip 'Oh bitti!' dedikten sonra sıra ikinci defaya geliyor. Bu yüzden Alemdağı seferinden pek bir şey anlayamıyorum." Alemdağı'ndan bir türlü vazgeçemiyordu. Üsküdar'a inip ya da karşıya geçip birkaç eş dostla dertleştikten ve doktorunu gördükten sonra derhal yola çıkıyordu. Prenses Emine Hanım'ın tahsis ettiği siyah otomobil her zaman emrindeydi.

Mehmet Akif Ersoy'un kızı Suat Hanım'a ait nüfus hüviyet cüzdanı.
Kaynak: Fatih Bayhan, Sebilürreşad Dergisi

Mehmet Akif Ersoy'un oğlu
Mehmet Tahir.
Kaynak: Fatih Bayhan,
Sebilürreşad Dergisi

Mehmet Akif Ersoy'un kızı
Suat Hanım.
Kaynak: Fatih Bayhan,
Sebilürreşad Dergisi

Mehmet Akif Ersoy'un torunu
Ferda (Suat Hanım'ın kızı).
Kaynak: Fatih Bayhan,
Sebilürreşad Dergisi

"Ben evvelce Üsküdar'dan kalkar, bir hamlede Alemdağı'nı yaya olarak boylardım. Bugün gerçi ayağım yere değmeden Alemdağı'na gidiyorum fakat kaç para eder! Otomobilin içinde inim inim inliyorum. İyi olsam da yine yaya gitsem!" diye yakınıyordu arkadaşlarına.

Bir zamanlar Boğaz'ı yüzerek geçen bu gürbüz ve canlı adamın otomobil içinde inleyecek derecede elden ayaktan düşmesi çok acıydı.

Alemdağı seferleri devam ettikçe sağlığı bozuluyordu. Ancak Alemdağı'na gitmekten de vazgeçemiyordu. Çünkü orada, senelerce mahrum kaldığı memleket havasını daha bol, daha saf buluyor, orada en derin huzur içinde memleketle başbaşa kalıyor ve gündelik ihtiyaçlarının dışındaki bütün vaktini düşünerek geçiriyordu. Döndüğü yer, ayrıldığı yer değildi artık. Yıllar ve yollar çok şeyi değiştirmişti.

MEHMED ÂKİF'İN SON GÜNLERİ

Çıplak Bir Tabut

27 Aralık 1936... Cumartesi... Akşamı 19.45 sularında Mithat Cemal'in telefonu çaldı. Mithat Cemal, koşar adımlarla Mehmed Âkif'in bulunduğu apartmana gitti.

Mısır Apartmanı'nda bir zamanlar kendisinin de oturduğu daireye, kendinin yattığı odaya koştu. İçeriye giremedi. Kapının kenarına başını dayadı: Âkif'in eşi İsmet Hanım, kızı Cemile, damadı Ömer Rıza bir köşede ağlıyordu.

Buruşuk, boş karyola... Yerde tabut... Diz çökerek beyaz tabut örtüsünü öpen siyah giyinmiş bir kadın... Ayağa kalkınca bu kadını tanıdı, her gün beyazlar içinde görmeye alıştığı Rus hastabakıcı Mari Mançenko... Özel kâtabi Hasan telaşla bir şeylere yetişme peşindeydi.

Aceleyle Galatasaray Postanesi'ne giden Mithat Cemal, tanıdığı birkaç gazeteyi aradı. Âkif'in vefatını bildirdi.

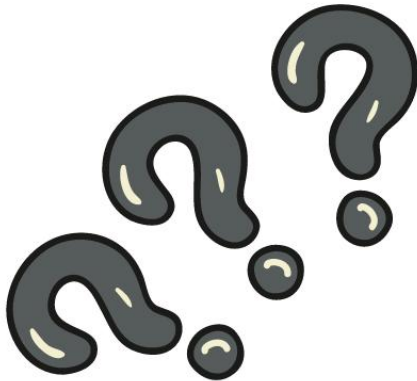

Âkif'in ölüm haberini duyan dostları, şairler, yazarlar, gazeteciler, öğretim üyeleri, üniversite öğrencileri tabutun etrafını çevirdi. Namaz kılindikten sonra gençler tabutu elleri üzerine aldı, iki genç tabutun önünde Edebiyat Fakültesi'nin çelengini taşıdı.

Al sancakla siyah Kâbe örtüsüne sarılan tabut, üniversite gençlerinin elleri üstünde gidiyordu. Cenazenin arkasından yekpare bir karaltı yürüyordu; bunda bir damla 'teşkilât' yoktu. Bu kalabalık, bir işaretin, bir teşekkürün topladığı insanlar değildi; gönül borcunu ödemeye gelenlerin yürek safıydı. Bu insanlar, şiiri gibi yaşayan, bir karakter abidesinin cenazesine gelmişlerdi. Cenaze arabası, çok arkalarda kalmıştı.

Evet, bu törende bir damla 'teşkilât' yoktu. Bu kalabalık, bir işaretin, bir teşekkülün topladığı insanlar değildi. Ama işin içinde 'tam inanmış sıra neferleri' vardı. Peki, kimdi onlar?

Cenaze alayı ilerledikçe kalabalık arttı. Edebiyat Fakültesi önünde beş dakika duruldu, saygı duruşunda bulunuldu. Cenaze alayı büyümüşü. Tabut gençlerin ve halkın omuzlarında, bayrağımıza sarılı ilerliyordu. Üniversite öğrencileri, devletin sessizliğini protesto etmek için Edirnekapı Mezarlığı'na kadar tekbirlere ve İstiklâl Marşı'na ara vermedi. Cenezede çok sayıda istihbarat görevlisi vardı. Edirnekapı'ya kadar böyle gelindi. Tabut mezara indirildikten sonra görmek isteyenler için merhumun yüzü son bir kere açıldı. Tam bu sırada Güzel Sanatlar Akademisi'nden Reşit Aşir Acudoğlu isimli bir genç mezara atladı ve alçılı bir bezle merhumun o nazik yüzünün mülajını aldı. Ona müdahale edenler olduysa da genç heyecanlı tavrıyla "İlerde bir gün belki... Lazım olur." dedi. Mithat Cemal, Âkif'in eniştesine baktı. "Tamam..." dediler. Mehmed Âkif'i, mezara şarkıcı Tarkan'ın büyük amcası, o dönem Askeri Tıbbiye öğrencisi olan Fethi Tevetoğlu ile sınıf arkadaşı Maraşlı Abdullah indirdi. Âkif, çok sevdiği arkadaşları Babanzâde Ahmet Naim ve Süleyman Nazif'in yanına defnedildi.

Mezar usul-ü veçhile kapandı. Kur'an-ı Kerim okundu, dualar edildi ve büyük kaybın verdiği iç burukluğuyla cemaat dağıldı. Mithat Cemal'in Âkif'ten okuduğu dizeleri fakir mezarlığında kimseler duymadı:

Toprakta gezen gölgeme toprak çekilince
Günler şu heyulayı da, er geç silecektir.
Rahmetle anılmaktadır amma ebediyet,
Sessiz yaşıdım, kim beni, nerden bilecektir?

İki yıl boyunca garip tümsek olarak bekleyen mezar, üniversite öğrencilerinin gayretiyle Âkif'e yaraşır bir duruma getirildi. 1962'de Âkif'in mezarının bulunduğu yerden yol geçti. Âkif'in kemikleri alınarak bugünkü şehitliğe defnedildi.

MEHMED ÂKİF VE TEVFIK FİKRET

Çatışma

Bizim kültür ve sanat tarihimiz biraz da çatışmalardan beslenir. Mehmed Âkif ve Tevfik Fikret, Türk entelektüel tarihinde iki temelli kutuplaşmayı başlatan ve temsil eden iki isimdir. Onların polemikleri daha sonraları Nâzım Hikmet ve Necip Fazıl üzerinden devam eder. Bu çatışmalarda Mehmed Âkif'ten, Necip Fazıl'dan yana olanlar İslamcı, gerici, Doğucu, sağcı, faşist, mukad-desatçı gibi kimliklerle; Tevfik Fikret, Nâzım Hikmet yandaşları laik, ilerici, Batıcı, solcu, komünist, ateist gibi kimliklerle anılır.

1867 doğumlu Tevfik Fikret ile 1873 doğumlu Mehmed Âkif Ersoy, yaşarlarken de aslında tam anlamıyla bir çatışma içinde deydiler. Asıl çatışma, her iki şairin ölümünden sonra başlatılır. Yaşarlarken çatışmaları, daha çok şiirlerinde yaptıkları karşılıklı gönderme-lerle sınırlıydı. Mehmed Âkif, Tevfik Fikret'in "Tarih-i Kadim" şiirinde, aslında dini eleştirmeyen ama inanç konusunda kendi bireysel serüve-nini ortaya koyan dizelerinden rahatsız olmuştu. Sebülürreşad dergisinde yayımlanan "Süleymaniye Kürsüsünden" konuşturduğu vaiz, İran ve Batı edebiyatından etkilenmiş edebiyatçıların kimi tematik vurgularına (haliyle içki ve cinsellik) veryansın ettikten sonra, Tevfik Fikret'i imâ ederek, ağır bir eleştiride bulunmuştu:

Şimdi Allah'a söver... Sonra biraz bol para ver;
Hiç utanmaz, Protestanlara zangoçluk eder!

Tevfik Fikret, "Molla Sırat'a" alt başlığıyla yazdığı "Tarih-i Kadime Zeyl" şiirinde Âkif'e cevap vermiş ve "zangoç" yakıştırmasını kırıgın bir dille hatırlattıktan sonra bir kez daha kendi inanç serüvenini anlatmıştı:

Anladım çünkü hakikat başka
Başka yoldan varılmış Hakk'a

Benzerlikler

-Mehmed Âkif de Tevfik Fikret de aynı toplumsal katmanın, 'Osmanlı orta sınıfı'nın insanlarıdır. Bu toplumsal sınıf, görece Batı'daki 'burjuva' sınıfına denk düşen ancak sermaye ve üretim-de değil de bürokrasi ve ticaretle farklılık, ayrıcalık kazanmış, eğitim yoluyla Batı kültüründen de az çok nasiplenmiştir. Yani, her ikisinin de yetiştiği sosyal ortam birbirine yakındır.

-Mehmed Âkif'in ve Tevfik Fikret'in karşıt kutuplarda bulunması, onların ortak temalı bazı şiirlerinin gözden kaçmasına sebep olur. Aynı dönemde yaşamış her iki şairin sosyal, siyasi ve iktisadi şartların da etkisiyle aynı isimli ve temalı manzumeler yazması doğaldır.

-Ömrü boyunca maddi sıkıntılar yaşasa da her dönemde bir kollayanı, koruyanı olan Mehmed Âkif de maddi refahın, konforun içinde yaşayan Tevfik Fikret de istifa dilekçesi yazmada ve onurlu duruşta ustadır. Her ikisi de defalarca istifa eder, defalar-ca görevine döner. Her ikisi de memur emeklisi olamaz.

-Toplumca kendilerine uygun görülen birer 'temsil'i üst-lendikleri için ikisi de ideal insanın peşindedir. Tevfik Fikret, "fikri hür vicdanı hür" bir insanı, Mehmed Âkif inançtan feyiz alarak ahlaki nitelikleri üstün bir insanı tanımlar.

-Emperyalist sulta karşısında ülkesi adına kaygılı olan şairlerin dünya görüşleri, hayat felsefeleri farklı olsa da her ikisi- de şiirlerinde ahlakçadır, öğütçüdür.

-Her ikisi- de anlatımcıdır. Anlatımcı oldukları için de kuralcı, kuralcı oldukları için de dilin aykırı sınırlarında dolaşmazlar.

- Her ikisi- de aruz ölçüsünü günlük konuşma diline uyarlamada ustalık gösterir. Ancak her ikisinde de imge, ritim, yoğunlaşma, çok anlamlılık, geometrik ge-nişleme, alışılmamış bağdaştırma, dilsel sapma, çağırışım, sıçrayış, savrulma gibi şiirin özgürlük alanları pek de söz konusu değildir. Her ikisi de bu sebeple sanat-larıyla değil hayatlarıyla, tercihleriyle, temsil güçleriyle değerli ve önemlidir. Her ikisi de yenilik adına Yahya Kemal'in, Nâzım Hikmet'in ya da Orhan Veli'nin yaptıklarını yapamaz.

Farklılıklar

-Mehmed Âkif trajedisini düşüncelerinden alırken Tevfik Fikret'in trajedisini düşüncelerini belirler.
-Mehmed Âkif Taceddin Dergâh'ında kederini neyine dökerken Tevfik Fikret Aşyan'da hüznünü fırcasıyla tablolara taşır.
-Dışa açık Mehmed Âkif'in, ansiklopedilerde isminin yanında genellikle "şair, düşünce adamı" ibaresi yer alırken içe dönük Tevfik Fikret için "şair, ressam" denilir.
-Din ile milliyeti kaynaştıran, hemen bütün manzumelerinde her türlü terakkiden yoksun ve uyuşuk İslam âlemini uyandırmaya çalışan; itikat ve ibadet propagandasını yapan kuru bir vaizden öte sosyal sorunlara zihin yoran Mehmed Âkif'in şiiri içerik açısından pek değişmez. Babasının sürgünde, annesinin Hicaz'da ve kız kardeşinin de kocasının kötü muamelesi sonucu ölmesi gibi yaşadığı aile içi acılar, Tevfik Fikret'in sanat anlayışını ve şiirini değiştirir. Bu dönemde, isyan edici, acılı ve öfkeli şiirler kaleme alır. Çocukluk ve gençlik yıllarında dindar olan ve dinî içerikli şiirler yazan Tevfik Fikret, toplumsal olayların da etkisiyle inanç bunalımı geçirir "bilimden başka bir şeye inanmayan bir anlayışa" dönüşür.
-Mehmed Âkif içinde yaşadığı toplumun sorunlarını eserlerine yansıtır. Ya milli bir felaketi, sefaleti ya da mazluma yardım edememekten doğan azabı dile getirir. Bu bakımdan Mehmed Âkif'in şiiri, cemiyete çevrilmiş bir fotoğraf objektifi gibidir. Tevfik Fikret, toplumsal içerikli şiirlerinde, ressam olmasının da etkisiyle "uzaktan gözlem"e sıklıkla başvurur. Yaşadığı dönemin atmosferine ve kendi karakterine uygun sıkıntıları, evhamları, hayalleri, düşünceleri ve tereddütlerini şiir aracılığıyla dile getirir.
-Mehmed Âkif şiirlerinde İstanbul'u Ara Güler fotoğrafları gibi gerçekçi bir gözlemlerle aktarıırken Tevfik Fikret, İstanbul'a kara bulutların, kara gölgelerin 'sis'li diliyle bakar.

Ortak Kader

-Tevfik Fikret'in ölümünden sonra çıkan imparatorluğun temelleri üzerinde yükselen Cumhuriyet rejimi, bir "ulus-devlet" inşasına giriştiği için, doğal olarak edebiyatta da kendisine temsilciler aradı ve Tevfik Fikret'i özellikle simgeleştirdi. Tevfik Fikret Cumhuriyet'in "batıcı" ve "läik" cephesini temsil ederken Mehmed Âkif, kısmen bir unutulmuşu terk edildi.

-Cumhuriyet'in yüzüncü yılı yaklaşırken Mehmed Âkif'i övme, yüceltme adına Tevfik Fikret'i zararlı, inançsız bir şair olarak niteleyen önemli bir kitle, siyasi açıdan iktidar olsa da kültürel iktidara ulaşamadı.

-Aynı sorunlu yolu tersinden gitmek hiç kimseyi istenilen noktaya ulaştıramazdı. Bu gerçek çok iyi bilinse de tavrı pek de değişme-di.

Âsım ve Halûk

Mehmed Âkif'in ideallerinin kahramanı Âsım'dır. Tevfık Fik-ret'in hayallerinin geleceği oğlu Haluk'tur. Fikret'in oğlunun gerçek olmasına karşılık Âkif, geleceğin ümidi delikanlıyı hayalinde canlandırır.

Âsım fen bilimleri eğitimi için Almanya'ya gidecek, yurda döndüğünde ülkenin bahtsızlığı yenmek üzere farklı bir Çanakkale mücadelesine katılacaktır. Âsım, Âkif'in tek ümididir.

Asım'ın nesli diyordum ya nesilmiş gerçek, işte çiğnetmedi namusunu çiğnetmeyecek. Emin, babası tarafından Kur'an'ı tercüme edecek kadar iyi yetiştirilmiş bir gençtir. Babası Mısır'dayken askere gider. Birliğindeki koğuştaki arkadaşlarına Kur'an-ı Kerim'i tercüme ediyor, anlatıyor diye ihbar edilir. Divan-ı Harp mahkemesine verilir. Hapsedilir. Bir arkadaşına kanarak firar eder. Yakalanarak cezasını sonuna kadar çeker. Sağlığı ve psikolojisi bozulur. Hapishanedeki kötü ortam onu uyuşturucu ve alkol müptelası yapar.

Mehmed Âkif, baba dostlarının yardımıyla zaman zaman toparlasa da her seferinde bir şanssızlığa uğrayan; son günlerinde sabahçı kahvehanelerinde yatıp kalkan, yalınayak dolaşan, şarap, ispiro ve esrar parası için hamallık yapan, zabıta tarafından ilk defa 1939'da bir esrarkeş olarak yakalanıp akıl hastanesine sevk edilen Emin isimli bir oğlunun babasıdır. Yıl 1966... Tercüman gazetesi, Âkif'in uyuşturucu bağımlısı oğlu Emin Ersoy'un bir gecekondu harap halde yaşadığını haberleştirdiğinde, MTTB Başkanı Rasim Cinisli ve arkadaşları harekete geçer.

Emin Ersoy'u alıp MTTB'nin spor salonunda bir odaya yerleştirip yatak, yorgan, üstüne giyecek temin ederler. Onunla özenle ilgilenip onun içkiden uzaklaşması için büyük bir çaba sarf ederler.

Mehmed Akif İstanbul'dan Ankara'ya oğlu Emin'le birlikte gitmişti.

Çetin Altan'ı çalıştığı gazetede ziyarete giden Emin, "tırışı uzamış, üstü başı bakımsız, yaşlıca, çelimsiz bir adam" görüntüsündedir. Eşini 1966 başlarında kaybedince büsbütün hayata küsen ve kendini yeniden içkiye ve esrara veren Emin, o yılın sonlarında birkaç ay akıl hastahanesinde kalmıştır.

Hazırola benzeyen bir duruşla ve hafifçe boynunu bükerek "Bendeniz Mehmed Akif'in oğluyum!" dedikten sonra ufak bir yardım ister. Çetin Altan gökleri tepesine yıkılmış yahut yer yarılıp içine geçmişçesine allak bullak olduğunu, hemen cüzdânını uzattığını, fakat onun cüzdana dokunmayıp "Siz ne münasip görürseniz..." dediğini, bir onluk veya yirmilik aldıktan sonra "Çok çok teşekkür ederim, rahatsız ettim!" deyip çıktığını anlatır

Aradan bir ay geçer. Gazetelerde 24 Ocak 1967 tarihli küçük bir haber ilişir gözüne: "Tophane'de terk edilmiş bir bir kamyon karoserinde Mehmed Âkif'in oğlunun ölüsü bulunmuştur." Tevfık Fikret, İslâm'ın evrensel doğrularına Yunan mitolojisini tercih ederek itikadî bir tezat sergiler. İslâmın Âmentüsünü önemsemediği için, oğlu Haluk'a da milli ve manevi değerleri veremez. Ona göre bu milletin bütün dertlerinin ilacı ilimdir, fendir; "Bilimle siyah toprak altın olacaktır." Bu sebeple oğluna, "Halûk'un Âmentüsü"yle seslenir:

Bir yaratıcı güç var, ulu ve ak pak.

Kutsal ve yüce, ona vicdanla inandım.

Yeryüzü vatanım, insan soyu milletimdir benim...

Şeytan da biziz, cin de, ne şeytan var, ne melek var

Dünya dönecek Cennete insanla inandım

Halûk, İskoçya'da Hıristiyan bir ailenin yanına yerleşir. İçindeki manevi boşluğu Hıristiyanlığı seçerek doldurmayı tercih eder. Üniversiteyi bitirdikten sonra Amerikalı bir kadınla evlenir, ihtisas yapar. İş hayatına atılır, çok para kazanır, zengin olur. Cemil Meriç, Halûk'un sembol kişiliğinden yola çıkarak yakın geçmişimizdeki Türk aydınlarına bir göndermede bulunur: "Halûk bir cins isimdir, tarihten kaçanların ismi" der.

Tevfik Fikret'in oğlu bir rahip olarak Amerika'da ölürken Mehmed Âkif'in gerçek oğlu Emin ise esrardan Tophane sokaklarında dehşet verici bir son yaşar.

Mehmed Âkif ve Necip Fazıl

*"Bir hoşça kala sığdırdı beni, yere göğe
sığdıramadığım."*

Benzerlikler

Mehmed Âkif de Necip Fazıl da içlerinde buldukları çevrenin fikir öncüsüdür.

Her ikisi de İslâm'a özgü terminolojiyi kullanır.

Her ikisi de zor zamanda konuşma ustasıdır.

Necip Fazıl miting meydanlarının gür sesli ajitatörü; Mehmed Âkif camii minberinin teskin edici vaizidir.

Her ikisi de tirajlı, öncü ve geniş kadrolu dergiler çıkarır.

Millî Mücadele döneminde seferberlik ortamında fazlasıyla öne çıkan, İslamcılık fikriyatının yayın organlarından Mehmed Âkif'in Sebîlürreşâd dergisi, yayımlandığı yıllarda İslamcı gençliğin sesi gibidir. Necip Fazıl'ın Büyük Doğu dergisi çok uzun süre İslamcı-muhafazakâr gençlerin okulu olur.

Mehmed Âkif'in İslamcı tavrı Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra yavaş yavaş milliyetçiliğe evrilir. Şiirlerine "ırk" kelimesi girer. Necip Fazıl hayatının son yıllarında İslamî duruştan çok milliyetçiliğe meyleder. 1980'lerin öncesinde de ülkücü gençleri daha çok heyecanlandırır.

Her ikisi de serttir, tavizsizdir, kalemleri kavi, eleştirileri pektir

Her ikisi de dönemin öncü dili Fransızca'yı Türkçe kadar konuşabilir. Necip Fazıl, Fransızca'yı, Paris ve felsefe söz konusu olduğunda, esri yapabilecek derecede güzel telaffuz ederken Mehmed Akif Arapçaya çeviri yapacak, meal yazacak kadar âşinadır.

Birer yıl arayla ayrılırlar memleketten. Necip Fazıl, 1924'te Paris'e, Mehmed Âkif de ondan bir yıl sonra 1925'te Mısır'a gider. Mehmed Âkif, Avrupa'dan alınan yeni bir hayat tarzı içinde kendini dışlanmış hissedip Mısır yoluna düştüğünde 52; Necip Fazıl ülkeye Avrupa medeniyetini getirmek için Paris'e gidip devletin verdiği bursu kumarda kaybettiğinde 20 yaşındadır.

Farklılıklar

Necip Fazıl, polemik sever; Mehmed Âkif, kişisel tartışmalardan uzak durur.

Necip Fazıl, kendinden söz etmeyi çok severken Mehmed Âkif, kendi hayatından izleri eserlerine yansıtmakla yetinir.

Mehmed Âkif'in modern eğitimi baytarlıktır ancak medrese eğitimi sürecinde tarihten felsefeye dilden tefsire kadar pek çok alanı bilir. Felsefe eğitimi alan Necip Fazıl'ın İslâmî bir geçmişi yoktur, ilk dönemlerinde Kemalistlerle yakındır, fikrî ve ruhî buhranları vardır, sonradan İslâm'a yönelir, mistiktir, hurafe ve bidatlere yakındır, menkıbelerden hoşlanır, bir şeyhe bağlanır. Mehmed Âkif, Osmanlı klasik ilmiye geleneğini de modern okulları da bilir. Çekirdekten ilmin, İslâmî atmosferin, Kur'an'ın içinde yetişir, şeyhi yoktur.

Necip Fazıl, önce Batı'yı sonra kendi toplumunu öğrenen kuşaktadır. Mehmed Âkif bu toplumun içinden, kahvehanelerde pinekleyenlerin, hamalların, devlet adamlarının, ev hanımlarının arasından çıkıp gelmiştir.

Necip Fazıl yaşayış ve kültür olarak modern, düşünce açısından geleneksel; Mehmed Âkif'in yaşayışı, çevresi geleneksel, fikirleri modern, yenilikçidir.

Necip Fazıl Anadoluçuluk yorumunu öne çeker, Anadolu'da kurulan yapıyı önemser, oraya dönmeyi, Malazgirt sonrasında kalkış yapmayı önemser. Mehmet Akif, bu tarihi birikimi eleştirir, yok sayar. Mehmed Âkif İslamcılığın kurucu aktörü olarak ilk kaynaklara dönüşü savunur.

Necip Fazıl, "Avrupa'da tahsil görüp memlekete Avrupa'yı getirsinler." diye yurtdışına gönderilen ilk "genius" talebe kafilesinin içindedir. Mehmed Âkif ise "tığ teber şahı merdan"dır. Tek başınadır ve bir gönüllü sürgündür.

Marş Meselesi

Nurullah Ataç'a göre Mehmed Âkif kıymetli bir insan olabilir ama şair değil, bir "mahalle kahvesi hatibi"dir. Bu sebeple aslında İstiklâl Marşı da kötü bir marştır. Nurullah Ataç, Mehmed Âkif'in vefatından bir yıl sonra şunları yazar: "Doğrusu bu marş değil, bir ilâhî, bir tazarrudur. O güfte bugünkü Türkiye'yi temsil edemez. Bize şimdi ideallerimize uygun, hiç olmazsa onlarla tezat teşkil etmeyecek bir marş lâzım"dı.

CHP'nin yayın organı Ulus gazetesi; Nurullah Ataç, Falih Rıfki ve birçok köşe yazarının yazılarından sonra yeni bir İstiklal Marşı yarışması düzenler. Necip Fazıl'a göre "gaye açıktır", "Âkif'in manzumesindeki İslami hava, sonu laisizmde karar kılan bir rejimin kaynağındaki heyecana, daha doğrusu maksada uygun sayılmıyordu."

Yeni İstiklâl Marşı'nı yazana o zamanın parasıyla on bin lira mükafat verilecek ve şiir TBMM'de yeni İstiklal Marşı olarak kabul edilecektir.

Necip Fazıl'a, yeni bir İstiklâl Marşı yazma teklifini Falih Rıfki Atay götürür. Necip Fazıl "ısmarlama" işleri sevmez. Hem dünyada "millî marş halinde bir şiir harikası" da yoktur zaten. Ama, "On bin lira o kadar tatlıdır ki, gerekirse Halk Partisi Genel Sekreteri Recep Peker'in Keçiören'deki evinin bahçesini bu para karşılığında çapalamayı kabul edebilirim fakat bu rejim havası içinde ve birtakım şahıs pohpohlamaları uğrunda şiirimi alçaltmaya razı olmam." der. Ancak Falih Rıfki ve ötekiler -ki Necip Fazıl onların adını yazmaz- ona o kadar "asılırlar" ki her şartını kabule hazır olduklarını söylerler, o da yazmayı kabul eder ancak bir şartı vardır:

"Peki yazayım ama içinde hiçbir has isim bulunmayacak ve sadece milletimden aldığım heyecan ve o heyecana vereceğim yön görünecek."

"Tamam," derler. Oturur, yazar. "Burhan Belge zevkinden çıldırır, keşke bu bizim marşımız olsa!" diye haykırır.

Ona göre "Âkif'te hoş gitmeyen İslami hava, asıl bu şiirde, gizli bir iklim kokusu halinde mevcuttu." Mesaj, onun söyleyişiyle "kaba tebliğ" ön planda değil "inceden", herkesin dilediği yere çekebileceği şu mısradadır gizlidir:

"Nur yolu izinden git KILAVUZ'un!"

Buradaki KILAVUZ Falih Rıfki'ye göre kim olursa olsun, Burhan Belge'ye göre de isterse Marks veya Lenin olsun; onun nazarında "kâinatın yüzü suyu hürmetine yaratıldığı Peygamberler Peygamberinden başka kimse olamazdı."

Necip Fazıl'a göre içinde geçen ve o güne kadar düşünmediği "Büyük Doğu" adını ona armağan eden şiire Kemalistler "bayılır", âdeta onu "yutarlar". Onu asıl kabul makamı olan Atatürk'e sumak üzere bir kadın görevlendirilir -Bu kadının adını yazmaz Necip Fazıl, bu kadın muhtemelen Afet İnan'dır- ancak araya Mustafa Kemal Atatürk'ün hastalığı girer. Bir süre sonra da Atatürk vefat eder.

Böylece, Mehmed Âkif'in artık "beğenilmeyen" marşının yerine Necip Fazıl'ın yazdığı "Yeni İstiklal Marşı" "Büyük Doğu Marşı" olarak kalır hem edebiyat hem siyaset tarihimizde.

YAVUZ BİNGÖL MURAT HAN FİKRET KUŞKAN

MİNE ÇAYIROĞLU HAZİM KÖRMÜKÇÜ

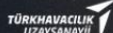
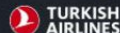

YÖNETMEN
Sadullah Şentürk

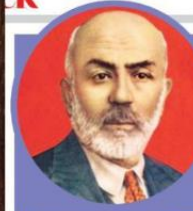
AKİF

HT PRODUCTION SUNAR YAVUZ BİNGÖL MURAT HAN FİKRET KUŞKAN MİNE ÇAYIROĞLU HAZİM KÖRMÜKÇÜ KIVANÇ ALI AKTAN RUHİ SARİ ERKAN DEKTAŞ ATILAY ULUŞIK
CAST DİREKTÖRÜ TUMAY ÖZOKUR ÖZLEM GÜLBİR KONSEPT DANIŞMANI YASİN AKTAY SAÇ TASARIM HASAN GEVHER ATATÜRK MAKRAJ SUZAN KARDEŞ KOSTÜM FADİM ÜÇBAŞ SES ENÇİN ÇETİK SES MİKRAJ UMUT ŞENYOL MÜZİK KIRIÇ
SANAT YÖNETMENİ İSMET BOSNA KURGU KEMALETTİN OSMANLI GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ VOLKAN ASLAN SENARYO DANIŞMANI SİDDİK AKBAYIR SENARYO ALPHAN DİKMEN & BAŞAK ANCIĞÜN & PINAR AKSAKALLI
İDARİ YAPIMCI ŞAHİN ALPARSLAN YAPIMCI HARUN TÜRK & BARAN MAYDA YÖNETMEN SADULLAH ŞENTÜRK

24 EYLÜL'DE SİNEMALARDA

MARŞIN HİKAYESİ FİLM OLUYOR

İSTİKLAL MARŞI'NIN 100. YILINA ÖZEL FİLM: "AKİF"

Mehmet Akif Ersoy tarafından yazılan ve 12 Mart 1921 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından "millî marş" olarak kabul edilen İstiklal Marşı'nın 100'üncü yıldönümünde, sinema salonları dev bir yapımla buluşacak. Ersoy'un marşı yazan Konya'yı anan, "Akif" filmiyle beyazperdede aktarılacak. Başrolünü Yavuz Bingöl'ün üstlendiği proje, 12 Mart 2021'de vizyona girecek. 5 ŞEHİRDE ÇEKİLECEK Yapımcı Harun Türk Film'in üstlendiği "Akif" filmi'nin çekimlerine 15 Kasım'da İstanbul'da başlanacağı planlanıyor. Çekimler daha sonra Ankara, Eskişehir, Kastamonu ve Konya'da devam edecek. Senaryosu Sıddık Akbayan'ın danışmanlığında Pınar Aksakal tarafından yazılan film yönetmen koltağında Sadullah Şentürk oturacak.

5 ŞEHİRDE ÇEKİLECEK

Yapımcılığı Harun Türk ve Baran Mayda'nın, yapımı ise Tarçın Film'in üstlendiği "Akif" filmi'nin çekimlerine 15 Kasım'da İstanbul'da başlanacağı planlanıyor. Çekimler daha sonra Ankara, Eskişehir, Kastamonu ve Konya'da devam edecek. Senaryosu Sıddık Akbayan'ın danışmanlığında Pınar Aksakal tarafından yazılan film yönetmen koltağında Sadullah Şentürk oturacak. Genel yönetmenliğini Ömer Uğur'un yapacağı "Akif", Kıraç imzalı müzikleriyle de beyazperdede damga vuracak.

2 MAGAZİN - TV

HABERLER: DİNAR AKSAKAL

"Akif" İstiklal Marşı'nın 100. yılında beyazperdede

İstiklal Marşı'nın 100. yılına özel film: AKİF
Tarçın Film, İstiklal Marşımızın 100'üncü yıldönümünü gün dev bir projeksiyona imza atıyor. Mehmet Akif Ersoy'un marşı yazarken yaşadıkları, "Akif" filmiyle beyazperdede aktarılacak. Filminde Ersoy'u, ünlü şarkıcı Yavuz Bingöl'ü oynayacak. Çekimleri beş şehirde gerçekleştirilecek olan film, marşın kabulünün 100'üncü yıldönümünde, 12 Mart 2021'de vizyona girecek. Mehmet Akif Ersoy tarafından yazılan ve 12 Mart 1921 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından "millî marş" olarak kabul edilen İstiklal Marşı'nın 100'üncü yıldönümünde, sinema salonları dev bir yapımla buluşacak. Ersoy'un marşı yazarken yaşadıkları, "Akif" filmiyle beyazperdede aktarılacak. Başrolünü ünlü şarkıcı Yavuz Bingöl'ün üstlendiği proje, 12 Mart 2021'de vizyona girecek.

5 ŞEHİRDE ÇEKİLECEK
Yapımcılığı Harun Türk ve Baran Mayda'nın, yapımı ise Tarçın Film'in üstlendiği "Akif" filmi'nin çekimlerine 15 Kasım'da İstanbul'da başlanacağı planlanıyor. Çekimler daha sonra Ankara, Eskişehir, Kastamonu ve Konya'da devam edecek. Senaryosu Sıddık Akbayan'ın danışmanlığında Pınar Aksakal tarafından yazılan film yönetmen koltağında Sadullah Şentürk oturacak. Genel yönetmenliğini Ömer Uğur'un yapacağı "Akif", Kıraç imzalı müzikleriyle de beyazperdede damga vuracak.

MEHMET AKİF ERSOY'UN BİLİNMİYENLERİ
Milleti çok seven bir şairi; Mehmet Akif Ersoy'un bilinmeyen yönlerini perdede yansıttacak "Akif" filminde Ersoy'a Yavuz Bingöl hayat verecek. Filminde Murat Han 'Ali Şükrü', Hazım Körmükcü 'Eşref Edip', Mine Çayıroğlu 'İsmet Hanım', Erkan Bektaş 'Kuyubası Eğri' ve Ruhu San da 'Mustafa Sağı' rollerinde aynısı karşısına çıkacak.

100. YILA ÖZEL FİLM
LARA

MAGAZİN EDITÖR: DİNAR AKSAKAL İNTER DİNAR AKSAKAL **AKŞAM**

İSTİKLAL'İN HİKAYESİNİ ANLATAÇAKLAR

Bağımsızlığın sembolü İstiklal Marşı'nın yazılış serüveni, şair Mehmet Akif Ersoy'un hayatını anlatan "Akif" filmi, 12 Mart'ta vizyona girecek.

SÖZLER şair Mehmet Akif Ersoy'u anan ve 12 Mart 1921 yılında Bâbü'l-İttihâd Büyük Millet Meclisi tarafından Türkiye'nin millî marşı olarak kabul edilen "İstiklal Marşı"nın yazılış hikâyesi, "Akif" adıyla beyazperdede aktarılacak. Başrolünü Yavuz Bingöl'ün üstlendiği "Akif" filmi'nin çekimlerine 15 Kasım'da İstanbul'da başlanacağı planlanıyor. Çekimler daha sonra Ankara, Eskişehir, Kastamonu ve Konya'da devam edecek. Senaryosu Sıddık Akbayan'ın danışmanlığında Pınar Aksakal tarafından yazılan film yönetmen koltağında Sadullah Şentürk oturacak. Genel yönetmenliğini Ömer Uğur'un yapacağı "Akif", Kıraç imzalı müzikleriyle de beyazperdede damga vuracak.

5 ŞEHİRDE ÇEKİLECEK
Yapımcılığı Harun Türk ve Baran Mayda'nın, yapımı ise Tarçın Film'in üstlendiği "Akif" filmi'nin çekimlerine 15 Kasım'da İstanbul'da başlanacağı planlanıyor. Çekimler daha sonra Ankara, Eskişehir, Kastamonu ve Konya'da devam edecek. Senaryosu Sıddık Akbayan'ın danışmanlığında Pınar Aksakal tarafından yazılan film yönetmen koltağında Sadullah Şentürk oturacak. Genel yönetmenliğini Ömer Uğur'un yapacağı "Akif", Kıraç imzalı müzikleriyle de beyazperdede damga vuracak.

İstiklal Marşımızın yazarı Mehmet Akif Ersoy'un hayatı film oluyor. Şairin, marşı yazarken yaşadıkları 'Akif' filminde anlatılacak. Mehmet Akif Ersoy'u Yavuz Bingöl'ün canlandıracağı yapımla, marşın kabulünden tam 100 yıl sonra; 12 Mart 2021'de vizyona girecek. Murat Han 'Ali Şükrü', Hazım Körmükcü 'Eşref Edip', Mine Çayıroğlu 'İsmet Hanım' rolleriyle 'Akif' filmi'nin çekimlerine başlanacağı planlanıyor. Çekimler daha sonra Ankara, Eskişehir, Kastamonu ve Konya'da devam edecek. Senaryosu Sıddık Akbayan'ın danışmanlığında Pınar Aksakal tarafından yazılan film yönetmen koltağında Sadullah Şentürk oturacak.

MEHMET AKİF ROLÜYLE BEYAZPERDEDE

MEHMET Akif Ersoy'un İstiklal Marşı'nı yazarken yaşadıkları, "Akif" filmiyle beyazperdede aktarılacak. Filminde Ersoy'u, ünlü şarkıcı Yavuz Bingöl'ü oynayacak. Çekimleri beş şehirde gerçekleştirilecek olan film, marşın kabulünün 100'üncü yıldönümünde, 12 Mart 2021'de vizyona girecek. **JTE**

GUNAYDIN 01 CM K

'Akif' filmi geliyor

★ Mehmet Akif Ersoy'un İstiklal Marşı'nı yazarken yaşadıkları "Akif" filmiyle beyazperdede aktarılacak. Ersoy'u Yavuz Bingöl'ün canlandıracağı yapımla, marşın kabulünden tam 100 yıl sonra; 12 Mart 2021'de vizyona girecek. Yapımcı; Murat Han, Hazım Körmükcü ve Mine Çayıroğlu gibi isimler de rol alıyor.

ÇEKİMLER

Kültür Sanat

ILKER GEZİCİ

BİNGÖL 'MEHMET AKİF' ROLÜYLE BEYAZPERDEDE

MEHMET Akif Ersoy tarafından yazılan ve 12 Mart 1921'de Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından millî marş olarak kabul edilen İstiklal Marşı'nın 100'üncü yıldönümünde, sinema salonları dev bir yapımla buluşacak. Ersoy'un marşı yazarken yaşadıkları, "Akif" filmiyle beyazperdede aktarılacak.

2021'DE VİZYONDA
Başrolünü ünlü şarkıcı Yavuz Bingöl'ün üstlendiği proje, 12 Mart 2021'de vizyona girecek. Yapımcılığı Harun Türk ve Baran Mayda'nın, yapımı ise Tarçın Film'in üstlendiği "Akif" filmi'nin çekimlerine 15 Kasım'da İstanbul'da başlanacağı planlanıyor. Senaryosu Sıddık Akbayan'ın danışmanlığında Pınar Aksakal tarafından yazılan film yönetmen koltağında Sadullah Şentürk oturacak.

TARİHİ PROJE

MEHMET Akif Ersoy tarafından yazılan ve 12 Mart 1921'de "millî marş" olarak kabul edilen İstiklal Marşı'nın 100'üncü yıldönümünde, sinema salonları dev bir yapımla buluşmaya hazırlanıyor. 12 Mart'ta vizyona girmesi planlanan filmde Ersoy'a Yavuz Bingöl hayat verecek.

Mine Çayıroğlu filmde 'İsmet Hanım' rolünde.

Yavuz Bingöl filmde 'Ali Şükrü' rolünde.

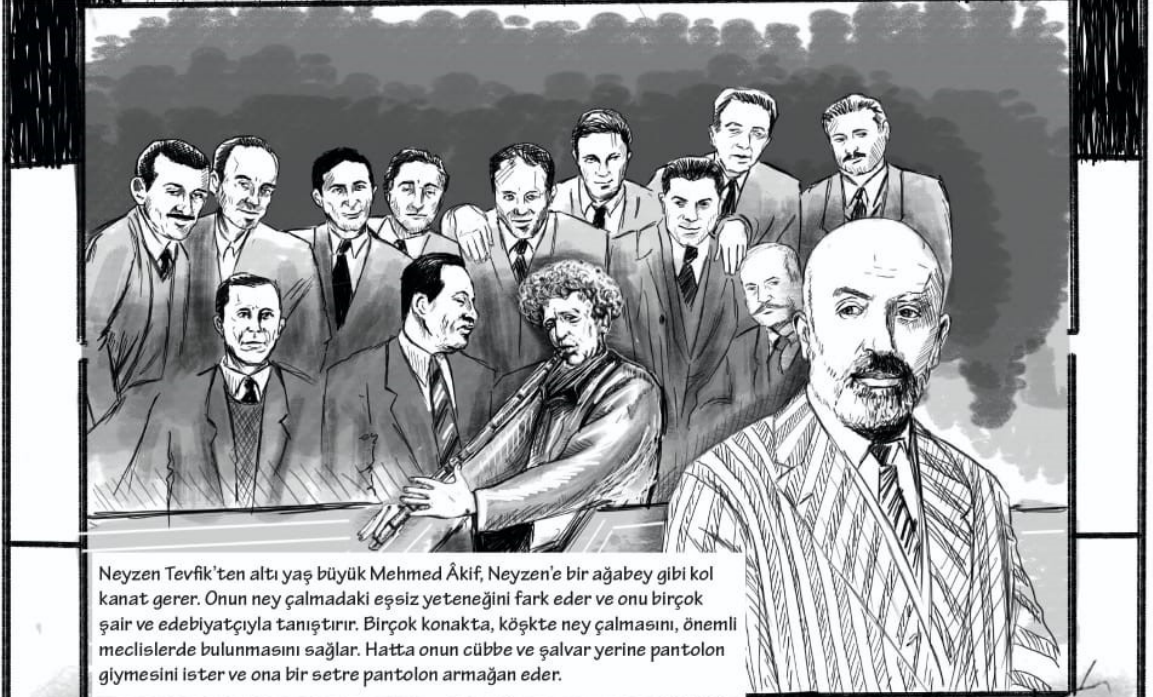
2021'de vizyona girmesi planlanan filmde Ersoy'a Yavuz Bingöl hayat verecek.

Mehmed Âkif ile Neyzen Tefrik

YAZAN: SİDDİK AKBAYIR
ÇİZEN: FATİH ALAN

Mehmed Âkif ile büyük yergi üstadı, neyi şahsına münhasır Neyzen Tefrik arasında tuhaf bir dostluk vardır.

Neyzen Tefrik'ten altı yaş büyük Mehmed Âkif, Neyzen'e bir ağabey gibi kol kanat gerer. Onun ney çalmadaki eşsiz yeteneğini fark eder ve onu birçok şair ve edebiyatçıyla tanıştır. Birçok konakta, köşkte ney çalmasını, önemli meclislerde bulunmasını sağlar. Hatta onun cübbe ve şalvar yerine pantolon glymesini ister ve ona bir setre pantolon armağan eder.

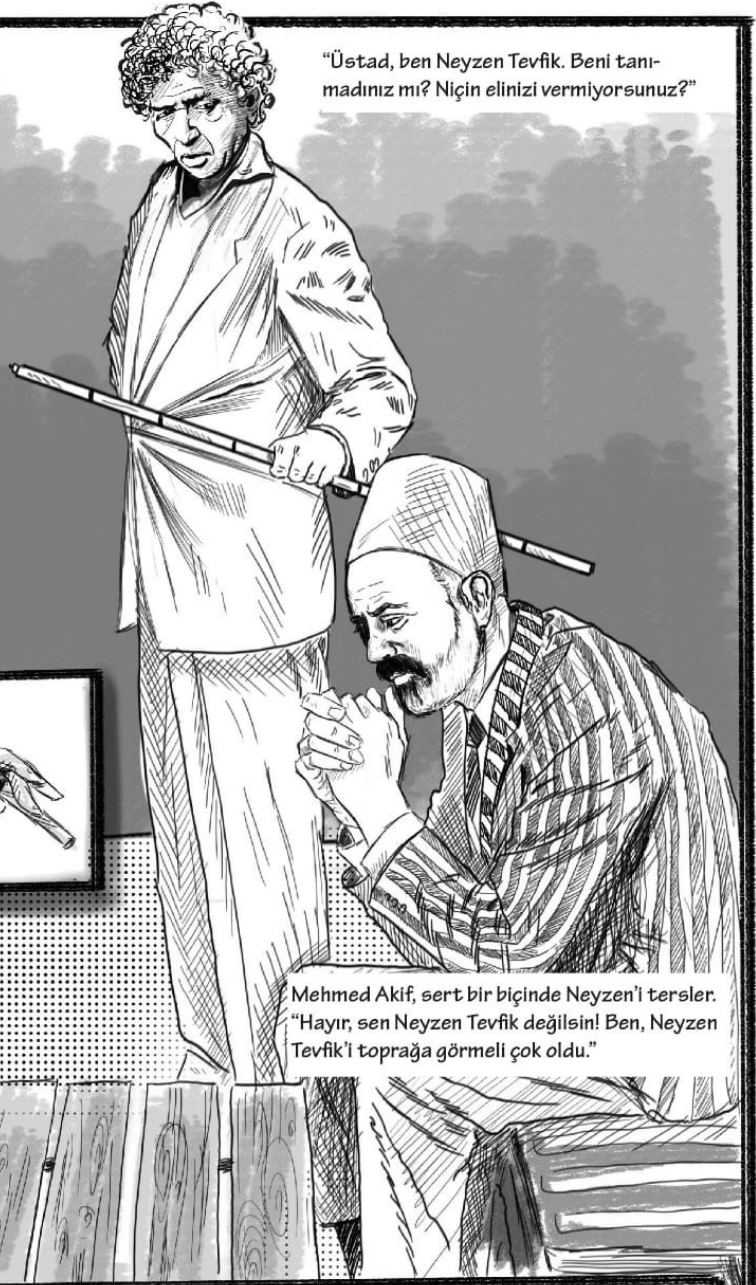

Neyzen Tefrik, Mehmed Âkif'e çok saygı duyar ve her karşılaştıklarında onun elini öpmek, onunla sohbet etmek için can atar. Ancak Mehmed Âkif, Neyzen'in çok içmesine kızdığı için karşılaştıkları meclislerde ona pek yüz vermez, hatta azarlar.

"Üstad, ben Neyzen Tevfik. Beni tanımadınız mı? Niçin elinizi vermiyorsunuz?"

Bu durum karşısında Neyzen, küçük bir çocuk gibi kenara çekilip ney'ini, acı acı ağlayarak üflemeye başlar.

Mehmed Akif, sert bir biçimde Neyzen'i tersler. "Hayır, sen Neyzen Tevfik değilsin! Ben, Neyzen Tevfik'i toprağa görmeli çok oldu."

Öte yanda Âkif de bir eliyle yüzünü göremesin diye perdeleyerek için için ağlar. Ney'e mi, Neyzen'e mi kendisine mi ağladığı bilinmez.

İkisinin hayatı da büyük sıkıntılarla geçer. Mehmed Âkif, Mısır'a gider.

Neyzen yıllarca kaldırımlarda, hastanelerde, timarhanelerde sürünür.

Neyzen, hayatı boyunca Marmara Denizi kadar şarap içtiği hâlde uzun sayılabilecek bir hayat sürer.

"Bir tek içki damlasının düştüğü vadiden devemi bile geçiremem!" ölçüsüyle yaşayan Mehmed Âkif ise Neyzen'den çok önce ve hem de 'siroz'dan ölür.

Mehmed Âkif'in hazin ölümü, tenhalarda neyine yüreğini düşüren Neyzen Tefrik'i derinden sarsar ve yergilerindeki 'gizli ağlayış' edebiyat tarihinde pek de yer almaz.

O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak
O benimdir, o benim milletimdir ancak.
Sana olmaz dökülen kanlarımız
Sen olma, kurban; oğulların
Gözyaşları, göğsüne
Sana sığınan seni, o bağlasın.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak
O benimdir, o benim milletimdir ancak.
Sana olmaz dökülen kanlarımız
Sen olma, kurban; oğulların
Gözyaşları, göğsüne
Sana sığınan seni, o bağlasın.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak
O benimdir, o benim milletimdir ancak.
Sana olmaz dökülen kanlarımız
Sen olma, kurban; oğulların
Gözyaşları, göğsüne
Sana sığınan seni, o bağlasın.

“Dünyaya meydan okuyan bir direnişin destanı!”

İstiklal Marşı'nın 100. Yılı